ئەی کرێکـاران و گەلانی زۆر لێکراوی جیهان یەکگرن!

چەند سەرنجێکی رەخنەگرانە دەربارەی نامیلکەی

پارتی پێشڕەوی چینی کرێکاری کوردستان

نوسینی

سـالار

خستنە سەر نێت: چالاک
chalakmuhamad@gmail.com

پیشه کی

خوینه ری به ریز :

ئه م نوسینه ی له به رده ستایه . وه لامی ئه و نامیلکه یه یه که ((ده ستگای لیکولینه وه ی زانستی ـ کومه له)) به ناوی : پارتی پیشره وی چینی کریکاری کوردستان . بلاویان کرده وه . ئه و نوسینه کاتی خوی یه کیک له ئه ندامانی ناوه ندی کومه له که ئیستاش له هه مان ده ستگا دایه . له بریکاری و به ئاگاداری ئه و تاقمه راستره وه ی نیو سه رکردایه تی نووسیویه تی .

له نووسینه که دا ته واو ئه وه روونه که چ ناکوکیه کی فیکری و سیاسی له گوریدایه و چون و تیروانینی له یه ک نه چو . دووریگا . دوو ریکخستنی جیاواز به ئاسانی به دی ئه کریت . له گه ل ئه و هه موو هه ولانه شیاندا که ئه یانه ویست سه ربوشیکی ره ش به سه ر ئه سلی ناکوکیه کاندا بده ن و بیشارنه وه و مه سه له که بخه نه قالبی (ناکوکی شه خسیه وه). ئه و نوسینه باشتر ئه و ناکوکیی و جیاوازیانه ی روون کرده وه و ته م و مژی به یت و بالوره ی (ناکوکی شه خسی) ته واو ره وانده وه . چونکه ئه و ناکوکی و ململانی یه له ده میکه وه له گه ل ئه و تاقمه راستره وه دا پیاده ئه کریت. ئه وه ش له به ر ئه وه ی نه بادا ئه ندامانی کومه له بچنه نیو مه سه له یه کی فیکری یه وه وه له ئه نجامدا زه مینه ی لیدوان ولیکولینه وه دروست بیت و ببیته مایه ی جوشدانی ریزه کانی ریکخستن و گرنگی دانیان به مه سه له ی تیوری و ئایدولوزی .

ئه م تاقمه له جیاتی خوبه ستنه وه به مه سه له تیوری و زانستیه کانه وه

وه ك تاقمیکی ئوپورتونیست که هه میشه خولیاو شه یدای خه یالاتو

توساوی یه تن و خویان به رواله ته کانه وه ئه به ستنه وه و ره نگی زه وی

چون بی ئه و به رگه ئه پوشن . هه ر له به ر ئه وه ش له هه موو

هوشیاریه کی ئه ندامانی کومه له ئه ترسن و ئه زانن به وه گلوله یان

ئه که ویته لیژی و بیرو راکانیان پوچه ل ئه بیته وه بویه به هه موو

نرخیك هه ولیان ئه دا که ئه ندامان به مه سه له ی روداوه کانی

روژانه وه خه ریك بکه ن و روویان بو لایه کی تر وه رگیرن .

ئه م تاقمه له کونفرانسی یه که م که له ئایاری ۱۹۸۱ دا به سترا زور

هه ولیان دا ئه و ناکوکیانه بکه نه (شه خسی) . که چی هه ر له و

کونفرانسه دا پیشنیاری ئه وه یان کرد که :

((کونفرانس بریاری ئه وه بدات . که هه ندی له و

گوفارانه ی کومه له به ئه ده بیاتی کومه له حیساب

نه کری ! چونکه بونی (عیراقچیتی) لیدیت !*))

ئه وه ش له کاتیکدا ئه و گوفارانه له وه زیاتر که باسی هاو خه باتی و

تیکوشانی کوردو عه ره ب و خه بات له پیناوی دیموکراتیه ت له عیراقدا

زیاتر باسی هیچی تری نه کردوه .

هه ر له و کونفرانسه دا هاوری یه ك که ئه م فورموله یه :

((خه بات شان به شانی هیزه مارکسیست و

پیشکه وتوو خوازو نیشتمانپه روه ره کانی عیراق

دژی رژیم))

بخریتـه ناو به رنامه وه . کـه چی ئه مه شیان به وه ی که بونی (عیراقچیتی) !
لی دیت ره فـز کـرد .
ئه مه له کاتیکـدا هه ر له شوینی کـونفرانسه که دروشمیك هه لوا سرابـــو و
((ئه ی کـریکارانی جیهـان یه کـگرن)) . هه ر بویه ش یه کی له هاوریـــان
پرسیاری له سه ر کـرده ی ئه م تاقمـه کـرد و ووتی ((باشه هاوری . بو ئیمـه
بتوانین له گه ل کـریکارانی ئینگلستان یه ك بگرین . به پی ی ئه و دروشمـه ی
که بروامان پی یه تی ((ئه ی کریکـارانی جیهان یه کگـرن)) . ئه ی بوچی ئیمـه
نه توانین یان ناشی له گه ل کریکـارانی عیراق یه کـگرین .)) .
له وه لامـدا سـه رکرده ووتـی :
به نیسبـه ت عیراقه وه نابیـت ! ! !)) .
به لام پاشان کـه زانی وه لامه کـه ی پی سه رو به ره سه لمینه ر نی یه ووتـــی:
((ئه گه ر عه ره ب به هه شتی سوسیالیزم بو دروست بکـات له گه لیدا نازیـم !)).
هه ربویه ش شاگرده کانی ، بو ئه م ووته (مه زنه)ی جه نابی سه رکرده دایانه
کـوتانی چـه پله لیدان . هه ر له وکونفرانسه دا ، سه رکـرده ی راستره وه کـان
وای ئـه زانی ئه توانی نه خشـه که ی سه ربگری و هـاوری‌یانی کومه له هه ست به
مه به سته کانی ناکه ن فورموله یه کی هینانه پیشـــه وه :
کـه ((کومه له ریکخراوی کـریکاران و جوتیاران و هه موو زه حمه تکیشانـــــه)).
و به توندی هه ولیشی ئه دا بیسه پینی و بخریته ناو به رنامه ی کومـه لـــه وه .
به لام ئاشتی ووشیاری هاوری یان و لوژیکـی به هیزیان توانی ئه و هه وله یـــان
تیك بداته وه و ئه و فورموله یه بنوسریتـه وه کـه :
((کومه له ریکخـراوی یه ك چینـه ، ئه ویـش چینی کـریکار)) نه ك ریکخراوی
چینی جـوتیاران و ره نجده ران ی تر ، یانی ریکـخراو یکی هه مه چینی ی ورده
بورژوازی .
پاش نوسینـی ئه م نامیلکـه یه ــ که بویان نه کرا چـاپی نه که ن . له گـــه ل
ئه وه شدا زور که میان لی چـاپ کـرد و زور هه ولیان دا بلاو نه بیته وه ، بو
نمونه له ده ره وه ی وولات تاقـه که سیك به ر چـاوی نه که وتووه ــ ئیتـــر

زیاتر که وتنه بالوره ی (عیراقچیتی) . له کونفرانسی یه که مدا که به گیانی رق و توله سه ندنه وه و بیلا نگیریه وه ره فتاریان ئه کرد ـ که هیچیشیان بو نه کرا ـ له کونفرانسی دووه مدا ئه مجاره یان به ناوی (عیراقچیتی) یه وه ویستیان له و هاوری یانه بده ن و مه یدانیان بو چول بیت .
چونکه کاتی ئه مانه که نه یانتوانی بوو له مه یدانی خه باتدا هیچ پیشکه شی کومه له و گه له که یان بکه ن و به تیکوشان جیگای خویان بکه نه وه . ناچار روویان ئه کرده ئه و شیوازانه و پیسترین ده وریشیان هه بوو له به روه رده کردنی گه لیك له ئه ندامانی کومه له به هه مان ره وشتی نا شورشگیرانه و نا هاوری یانه و هه موو ئه و خوشه ویستی و یه گرتنی نیوان ریزه کانی کومه له یان تیکداو وه زعیکی وایان خولقاند که هه رکه سیکی سه ربه خویان به چاوی دوژمن سه یری هاوری که ی خوی بکات و ته نانه ت ـ که زور جی ی داخه ـ بیر له کوشتن و له ناو بردنیشی بکات .
دوا به دوای کونفرانسی دووه م تا ئه م کاته ی ئیستاش جگه له بلاوکردنه وه ی ناوخو . ئه ویش ته نیا سکرتیری کومه له بوی هه یه تیدا بنوسی و نوسینه کانیش یا بو هاندانی کومه له دژی هیزه کانی تر ، یان بو زه مینه سازکردن بووه بو (خاوه زات) ئیتر هیچ گوفاریك ده رنه چووه ، ئه ویش له به ر ئه وه ی نه وه کا نوسینیکی باش یان دیراسه یه کی تیوری و ئایدولوژی تیدا بنوسریت . به لام مه به ست له پیاده کردنی ئه م هه موو بیرورا چه وتانه و ئه و په ری ده مارگیریتی و نه ته وه په رستی یه :

١ــ وه ك سیفه تیکی چینایه تی ئه م تاقمه وخو نه به ستنه وه یان به به رنامه یه کی دیاری کراوی زانستی و له م په ری چه په وه بو ئه و په ری راست و رارایی و دوودلی و ترسنوکی و سازش ... هتد .
و پیاده کردنی ئه و شیوازانه و بیرورایانه له لایه ن ئه وانه وه . به دیارده یه کی سروشتی چینایه تی ئه م تاقمه حیساب ئه کریت .
٢ــ له کاتیکدا ئه وانه ئه و په ری بیرورای نه ته وه په رستی دینه پیشه وه وه نه بی له به ر خوشه ویستی بو نه ته وه و باشه روزی گه له وه بیت . به لکو

ئەم بیرو رایانە تەنیا بو بەرژەوەندی چینایەتیەکانی خویانە . و هینانەدی ئارەزوەکانی یان پیادە ئەکەن .
ماوەیەکی زورە چەند کەسیکی شەیدای (مفاوەزات) و ریککەوتن لەگەل رژیم ئەم بیرو رایانە بەحەماسەتەوە طرح ئەکەن و زەمینەی بو سازئەکەن و ئاستی بی ویژدانیان گەیشتوتە ئەندازەیەك کە هیچ گوی نەدەنە بیرو راکانی کومەلەو بەرنامە شورشگیریەکەی لە رەگ و ریشە هەلکەنن و بیکەنە ریکخراویکی مائحی پان و پور کە هیچ جیاوازیەکی لەگەل بەرنامەی ریکخراویکی تەنگبینی نەتەوە پەرستدا نەبیت .
کاتیك کە دەلین خەباتی دیموکراتیانەی خەلکی کوردوستان عیراق بەشیك نیە لەخەباتی دیموکراتیانە لە عیراقدا و ریگایەکی تایبەتی خوی هەیەو . . . هتد وەنەبی خاوەنی ئەم تیزانە ئەمەندە ئازاو جەربەزەبن و توزقالیك ئامادەی سازش لەگەل دوژمنانی گەلەکەماندا نەبن . یا بتوانن ئەو کوردوستانە ئازادە دیموکراتیەمان بو بهیننەدی . بەلام وەك زەمانەش روونی کردەوە بو چەواشەکردنی جەماوەر بووە . بو ئەوەی روویان بو لایەکی تر بەرن و لە دژایەتی رژیم و رووخاندنی رژیم هاوخەباتی لەگەل هیزەکانی دژی رژیمدا بهینن . بەمەش هەم شەری ناوخو و هەم (مفاوەزات) لەگەل رژیمدا حەلال بکەن و کەسیك لەئەندامانی کومەلەو جەماوەری خەلکیش بەگژیاندا نەچیتەوە .
لەلایەکی ترەوە کە بەهاوری یان ئەوتری (عیراقچی) و هەموو ریگایەکی دوژمنانە بەرامبەریان ئەگرنەبەر ، کەچی خویان ئەچنە بەردەمی پیسترین رژیمی سەردەم و بکوژی هەزاران رولەی ئەم گەلەو خاوەنی بەعەرەب و بەعسی کردن و ویرانکەری سەدان دیهاتی کوردو لە پیناوی گەیشتن بەدیداری ئەو (مفاوەزاتە) شدا سەدان لە هیزەکانی تر قەلاچو ئەکەن و ئامادەن ئەگەر فاشیستەکانی بەغدا هەندی داخوازی بوجسی بەجی کردن و بەشداری حوکمی لەگەلدا بکەن و بەبیانوی (بەرگری لە وولات) ، وەلاوەکاندان بکەنە خوراکی قادسیەی سەدام .
لەکاتیکدا لەجیاتی سازش لەگەل رژیمدا ئەتوانرا توزقالیك لەگەل هیزەکانی

تردا خاو بکرایەتەوە و کەمی نەرمی نیشان بدرایە . چونکە هەمو نیشتمانەوەرێك و دڵسۆزێك باش لەوە ئەگات کە یەکیەتی ڕیزەکانی گەلی کورد زامنی سەرکەوتنە و ناتەبایی تەنیا دوژمنانی گەلەکەمان سودی لێ وەرئەگرن و خۆ ئەگەر لە ناو میللەتان و وولاتانی تردا شەری ناوخۆ تا ڕادەیەك وارد بێت ئەوا لە کوردوستان دا بەتایەتی بەپێی وەزعی جیوسیاسی کوردوستانەوە کە هەر لە حزەیەك قابیلی ئەوەیە بزوتنەوەکەی تووشی شکستێکی تر بێت . ئەوە گەورەترین تاوانە .

بەلام کە مەسەلەی میللی و خەباتی گەلێك کرا بە قوربانی بەرژەوەندیە چینایەتیەکان و کاتی ئەنانیەت و گری کوێرەکانی دەروون کار بەڕێوە ببەن . ئەبێ ئەم شتانە رەچاو بکرێ .

ئەمانە کە بۆ سەرلێشێواندن و تەفرەدانی خەڵکی کوردوستان دورشمی مافی چارەنووسیان بەرزکردبووە . کەچی هەر خۆیان لە و مەشروعەی بەناوی ((مشروع الحكم الذاتي)) کەداویانە رژێم لە یەکێ لە خاڵەکانیدا ئەڵێت :

((کوردوستانی عیراق بە شێکە هەرگیز لە عیراق جیانابێتەوە)) *!!

لە کاتێکدا کە بلس لە مافی چارەنوس ئەگرێت ئاشکرایە یانی ئەو مافە دیموکراتیانەی میللەتان ئەتوانن بەکاری بهێنن بە مافی جیابونەوەش . بەلام خۆ ئەم برادەرانە سوێندیان نەخواردووە کە بە شیمانیان نەبنەوە ! ئەی گوایە سیاسەت یانی چی !!!

ئەوکاتانەش چونە بەغدا و لەگەل ڕژێمدا کەین و بەینەکە ئاشکرا تر بوو . ئەوا بەحەماسەتەوە باسی برایەتی کورد و عەرەب و هاوخەباتی هاوبەشی و دێرینەیی و مێژووی گەلی کوردو . هەر لە صلاح الدین ئەیوبیەوە تا دۆستایەتیە دێرینەکەی خۆیان و هاوکاری پتەویان لە دێر زەمانەوە لە گەل ئەم حیزبەی ڕژێمدا هێناوە گۆڕێ و بیکی ئەو برایەتی بۆرژوازی کوردو عەرەب نوش کرا . .

ئێمە بە هەموو نیشتمانپەروەرو شۆرشگێرێکی گەلەکەمان ئەڵێین کامیان شەریفترە :

عیراقچیتی هاوخەباتی کرێکاران و زەحمەتکێشان و حیزب و ڕێکخراوەکانی دژی ڕژێم یان ؛ عیراقچیتی لەگەل بۆرژوازیەت و ڕژێمە فاشیەکەی بەغدا . . .

١٢/ ٥/ ١٩٨٥

* قانونی الحكم الذاتي لمنطقة كوردستان المعدل . الباب الاول . الفصل الاول . المادة الاولى . فقرة ٥

* * *

دەربڕینی بیروڕا بۆچوون و باری سەرنج لەسەر هەر مەسەلەو دیاردەیەك جا ئایدیلۆژی بێ یان کۆمەلایەتی یان سیاسی ... هتد . هەرچەندە لەو کەم و کوری و ناتەواویشی تیدابێ . بەلام هێشتا هەر قازانجێکی زۆری هەیە . ئەوەش لەوەدا خۆی دەنوێنێ کە دەبیتە هۆی گەشەکردنی فکرو کێشانی سنورێکی دیارو ئاشکرا . لە نێوان بیروڕاو بۆچوون و سەرنج و هەلوێستە جیاوازەکان . . بەلام ئەوەی لێرەدا گرنگە بۆ هەرکەسێك کەدەیەوێ بیروڕاو بۆچونەکانی خۆی بخاتە روو بە مەبەستی رازی کردنی خەلکی و چەسپاندنی بیروڕاو بۆچونەکانی خوی پێویستە لەسەری ، لەپێشەوە خوی بە قولی و بەباشی بۆ مەسەلەکە ئامادە کردبێ ((هەموو لایەنەکانی بەکالاو شی کاتەوە ئینجا لەسەر هێلیکی فکری بنەوە . بیروڕاکانی داڕێژی و ئەوەندەش مەسەلەکەی لا رون و هەزم بوبێ کە لە دواییدا لێکدانەوەدا نەکەوێتە ناو گومی بیروڕاو بۆچون و هەلوێستی ناکوك و دژ بە یەکەوە .

دەزگای لێکولینەوەی زانستی – کومەلە – لە ١/ ١٢/ ٩٨١ دا نامیلکەیەکی بە ناوی ((پارتی پێشرەوی چینی کرێکاری کوردوستان)) بلاوکردەوە . . بێ گومان ئەم بەرهەمە ، بەدەر نییە لە بۆچون و باری سەرنجی راست و خالی ئیجابی دیار ، کە بتوانیت خزمەتێك بەمەسەلەکە بکات . بەلام لە بەرامبەر ئەمەشدا هەرکەسێکی مارکسی – لینینی بەوردی بیخوێنێتەوە دەگاتە ئەو ئەنجامەی کەنوسەری باسەکە هەولی داوە ئەوە بسەلمێنی کە هەموو بیروراو بوچونەکانی خوی هاوشانە لەگەل مارکسیزم – لینینیزم و ((لەروانگەی چینی کرێکارو خەباتی چینایەتی وسەنگو تەرازوی مارکسیزم لینینیزمەوە)) ئەو مەسەلەیەی هەلسەنگاندوە . وای زانیوە کە نوسینەکەی لە تەم و مژی دەمارگیری ((تعصب)) ناسیونالستی پاراستوە . لەبەر ئەوەش کە نوسینەکە هەندی بیروراو بوچونی هەلەو پیچەوانەی سەرەتاکانی مارکسیزم – لینینیزمی گرتوتە خوی ، بویە بە پێویستی دەزانم لێرەدا و لەم چەند دێرەدا . ئەوەندەی بوم بکری دەست نیشانی هەلەو کەم و کورتیەکانی بکەم و تیشکی مارکسیزم لینینیزمیان بخەمە سەر .

ئەوەی ناو نیشانی باسەکە بخوینیتەوە . وا دەزانی باسی حیزب و نظریەی

حیزب و شیوه کـانی خه باتی حیزب و ته رکیبی حیزبـه .. هتد . به لام ئه وه ی لی نه دواوه باسی حیزبـه . جگـه له و پیناسه کورته ی ((سه ره تاکانی پارتی شیوه نویی لینینی)) له جیاتی ئه وه ی بگه ریته وه بو سه رچاوه ئه سلیه کانـی مـارکسیزم ـ لینینیزم . هاتوه راسته و خـو . خوی به و ته عریفه کورتـــه وه به ستوته وه کـه منیر شه فیق له کتیبی (الماركسيه اللينينيه و نظـريه الحـزب الثـوري) دا . له باری سه رنج و بوچونی خویه وه . لی ی دواوه . ئه گینـا باقی نوسینه که ی له سه ر مه سه له ی نه ته وایه تی یه و هیـچ به یوه ندیه کـی به مه سه له ی حیزبه وه نیـه .

له مه سه له نه ته وایه تی یه که شدا بو چه سپاندنی بیروراکـانی . زیاتر په نـاوی بردوته به ر :گیرو گرفته نه ته وایه تیه کانی سه رده می مارکس و ئه نگلز . لیـنیـن که هه ره گرنگیان مه سه له ی پولونیایـه ئینجا ئیرله نده . و مه سه لـــه ی خه باتی ئه و نه ته وایه تیـه . له ناو چـوار چیوه ی خه باتی کریکاران و گه لانـی روسیـا و ئه لمانیـا و نه مسا و ئینگلیزدا .. هه ر بویـه ئیمـه ش قورسایـی وه لامـه که مان ده خـه ینه ناو ئه و چـوار چیوه یه وه .

لا په ره ٦ ی نامیلکـه که ده لی : (سه رجـه م مه سه له دیموکراتیه کانیش به مه سه لهی نه ته وایه تیشـه وه به سترابوه وه به شورشـی سوسیالیستی یه وه) . خالـی یه کانگیری سه رجـه م بو چونه کانی ، تیکـه لاو کـردنی دو قوناغی جیاوازه له یه کتر که ئه ویش قوناغـی شورشی دیموکراتی بورژوازی و شورشی سوسیالیستیه .

لیـنین به رنامـه ی مینیمـوم (الحـد الادنی) بو قوناغی دیموکراتی به رونـی بـی بیچـو په نا دیاری کـردوه یه کـه یه که ده ستنیشانی ئه و چین و تویـژانـه ی کردوه که له م قوناغـه دا ئه بی دژی ئوتوکراتیه ت (الحکـم المطلق) ته حالفیان له گه لدا بکـرێ و باسی هه ر یه کیك له و چین و تویژانه ش ئه کات که به رژه وه ندیان له و ته حـالفه دا هه یـه .

هه رچـه نده روسیـا ولاتیکـی سه رمایـه داری بوو . بورژوازیه کانیش له حوکمـــدا به شـداربون . به لام شان به شانی په یوه نـدی به رهه مهینانی سه رمایه داری ، وولات له ژیر حوکمی مولکـداره عه قاره کاندا بو . قه یسه ر نوینه ری مولکـــداره عه قاره کـان بو . ئوتوکراتیه تی قه یسه ر ره نگدانه وه ی په یوه ندی نیمچـــــــه

دەرەبەگایەتی بو ، قەیسەری خوشی مەللاکێکی گەورە بو . لەبەر ئەوە ئەو شیوە حوکم کردنەی تەنانەت لە بەرژەوەندی بورژواکان نەبو . بورژوازی یەکانیش بو بەهیز کردنی بنەمای ئابوری خویان و دەست بەسەر رژیم گرتنـدا پیویستیان بە دیموکراتیەت و سەربەستی زیاتر بو . کریکاران لەلایەن خاوەن ئیش و سەرمایەدارەکانەوە بەتوندترین شیوە ئەچەوسانەوە . لەپال ئەمانەشدا هیچ مافیکی دیموکراتی لە دروستکردنی نەقابە و سەربەستی مانگرتن و خوپیشاندان .. هتد ، نەبو، تویژەکانی جوتیاران و وردە بورژوای شارەکان ، توشی هەمان چەوساندنەوەی چینایەتی و سیاسی بو بون . ((تاکو ئیستا ، نە کریکاران و نە سەرجەم گەلی روسیا ، سەربەستی بەشداری کردنیان نیە لە وکارو بارە هاوبەشانەی پەیوەندیان بە هەموو گەلەوە هەیە بەلکە هەموو گەل . هەروەکو چون جوتیاران ژیر دەستەی مولکدارە عەقاری یەکان بون ئەمانیش ژیر دەستەی کاربەدەستانن . بویە گەلی روسیا بە مافی هەلبژاردنی کاربەدەستانی (موظفین) هەیە . نە مافی هەلبژاردنی ئەو کەسە باوەر پی کراوانەیان هەیە کە شایستەی ئامادە کردنی یاساکانی سەرجەم دەولەتن . تەنانەت مافی کوبونەوەشیان نیە بو لیدوانی کاروبارە گشتی یەکان . واتە کاروباری دەولەت))[1].

لەسەر بنچینەی ئەو وەزعە ئابوری و سیاسی یەی ئەو سەردەمەی روسیا .

لینین قوناغەکەی بە قوناغی شورشی دیموکراتی دیاری کرد و بەوردی دەست نیشانی ئەو چین و تویژانەش کرد . کە پیویستە تەحالفیان لەگەلدا بکری . هەروها بە توندیش بەگژ هەموو ئەوانەشدا دەچووەوە کە دەیان ویست هەر دوو قوناغەکە . واتە قوناغی شورشی دیموکراتی و قوناغی شورشی سوسیالستی تیکەلاو بکەن ((ئەگەر ئەم کریکارانە یا ئەو کریکارانە هاتن و لە دەرفەتیکی موناسیدا لی یان پرسین . بو بەرنامەی ماکزیمم (الحد الاقصى) بەجی ناهینن . ئیمە بە ئیشارەتیک وەلامیان دەدەینەوە کە تا چ ئەندازەیەکی دور جەماوەری گەل مەیلی دیموکراتیان هەیە و بە سوسیالیزم نامون (غریب) تا چ ئەندازەیەکی زور هیشتا ناکوکی یە چینایەتی یەکان کەم گەشە کردن . تا چ ئەندازەیەکی زور پرولیتاریا هیشتا ریک نەخراوە))[2].

---

(١) لینین المجلد ٢ : [illegible] . ص ٤٧٤

(٢) لینین المجلد ٣ : خطتا الاشتراكية الديمقراطية . ص ٤٦٥

مەسەلەی چارەسەرکردنی نەتەوایەتی . مەسەلەی جوتیاران و سەربەستی سیاسی . لەچوارچیوەی قوناغی شورشی دیموکراتیدا . دەکری چارەسەر بکری واتە مافی بریاردانی چارەنوسی نەتەوەکەمان . دەکری لەم قوناغەدا ئەنجام بدری . ((داخوازی نەتەوەکان . لەمافی بریاردانی چارەنوسی خویان دا . لەبەرنامەی مینیموسدا (الحد الادنی) شتیکی طوباویانە نیە . پیچەوانەی گەشە کردنی کومەلایەتی نیە . چونکە جی بەجی کردنی نابیتە هوی راگرتنی ئەم گەشە کردنە))[1].

کەواتە بوچونی نامیلکەکە لەوەداکە (سەرجەم مەسەلە دیموکراتیەکانیش بەمەسەلەی نەتەوایەتیشەوە بەسترا بوەوە بە شورشی سوسیالیسی یەوە) هەلەیەو بەلاوەنانی یەك قوناغی دیاریکراوی تەواوە . ئەبی لای هەمومان زور ئاشکرا و رون بیت و ئاوینەی خەباتی روژانەمان بیت .

توبلی ی ئەو بوچونە ، کەدەیەوی چارەسەری مەسەلەی میللی . تەنها بەسەرکەوتنی شورشی سوسیالستی یەوە ببەستیتەوە لەو قوناغەتەوە هاتبی ، کە قوناغی دیموکراتی لەم ولاتەدا کوتایی هاتوە و کەچی هیشتا مەسەلەی میللی هەروەك وخوی ماوەتەوە و چارەسەر نەکراوە . . جا هەر قەناعەتیکی ئاواش جلەوی توانینی دیاری کردنی قوناغیك لەدەست نوسەر دەردینی . بی گومان بەهەلەداچونی هەر کەسیك ، یان حیزب و ریکخراویك لەدیاری کردنی قوناغدا ، بەزەرەر و زیانیکی زور دەگەریتەوە . چونکە دەست نیشان کردنی قوناغ و دانانی بەرنامەی دیاری کراو بو ئەو قوناغە ، ئەرکیکی بنەرەتی و بنچینەیی یە بو هەر ریکخراویکی مارکسی ـ لینینی .

لایەکی تری نامیلکەکە ، بو ئەوەی رەوایی مافی بریاردانی چارەنوسی گەلی کوردوستان بسەلمینی دیت و سی جور وولات و سی رادەی گەشە کردنی نەتەوایەتی جیاجیا دینیتەوە . *مەبەستی ئەوەی کوردوستان بەیەکی لەو نمونانە بچسوینی و بیخاتە ناو وەزعی ئابوری ـ سیاسی یەکی لەولاتانەوە کەخوی گەرەکیەتی . . نەك وەك ئەوەی لەواقیعدا هەیە . یان چی یەو چـونە

هەرچەندە نامیلکەکە هاتوە هەرسی نمونەکەی لینینی بەبی شی کردنەوە

---

(1) لينين يستشهد بماركوف . المجلد ٦ : بصدد الكاريكاتور عن الماركسية ص ١٨٩

هیناوه‌ته‌وه . به‌لام نه‌ی توانیوه سه‌رکه‌وتن له چاره‌ی هه‌وله‌که‌ی بنوسـێ .
ئه‌وه‌ش له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که هاتووه نمونه‌کانی پارچه پارچه کردوه (که ئه‌گه‌ر وه‌ك خوی بنوسرایه‌ته‌وه خوینه‌ر سه‌ری لی نه‌ئه‌شیوا) هه‌روها هیچ شیکردنه‌وه ولیکدانه‌وه‌یه‌کی خوی به گویره‌ی باری تایبه‌تی ئه‌م ولاتانه و کوردوستان . نه خستوته سه‌ر مه‌سه‌له‌که . ئه‌مه له‌لایه‌ك و له لایه‌کی تریشه‌وه سه‌رنه‌که‌وتنی نوسه‌ر له تیکه‌ل و پیکه‌ل کردنی ویك چواندنی کوردوستاندایه به‌و نمونه جیا جیایانه .

بو ئه‌وه‌ی خوینه‌ر باشتر نمونه‌کانی بگا و هه‌لی بسه‌نگینی وای به‌باش ئه‌زانم هه‌رسی نمونه‌که به کورتی باس بکه‌م .

–ولاتانی سه‌رمایه‌داری پیشکه‌وتو له ئه‌وروپای روژئاوادا .

لەم ولاتانه‌دا خه‌باتی دیموکراتیانه‌ی بورژوازی دژی ده‌ره‌به‌گایه‌تی به‌سه‌رکه‌وتنی به شورشی دیموکراتی کوتایی هات. ئه‌نجامه‌که‌شی به دروست بونی ده‌وله‌تانی قه‌ومی کوتایی پی هات و پرولیتاریا پی ی نایه قوناغیکی تره‌وه – قوناغی شورشی سوسیالستی – ((لەم ولاته پیشکه‌وتوانه‌دا (ئینگلترا . فه‌ره‌نسا . ئه‌لمانیاو هیتر .)) مه‌سه‌له‌ی نه‌ته‌وایه‌تی ده‌میکه چاره سه‌ر کراوه . یه‌کیه‌تی نه‌ته‌وه‌یی له ده‌میکه‌وه به سه‌ر چوو.. ((ئه‌رکه‌ نه‌ته‌وه‌یی یه‌گشتی یه‌کان)) وجودیکی بابه‌تیان نه‌ماوه بویه ئیستا له ولاتانه‌دا ته‌نها ده‌توانری یه‌کیتی ی نه‌ته‌وه‌یی ((هه‌لبوه‌شینریته‌وه)) و یه‌کیه‌تی چینایه‌تی بنیات بنری .))*
نوسه‌ر بو جیا بونه‌وه‌ی ئیرلند له ئینگلته‌را نه‌ئه‌بو هه‌ر لایه‌نیکی مه‌سه‌له‌که‌ی بگرتایه که جیابونه‌وه‌ی ئیرله‌نده له ئینگلترا ئه‌بو باسی ئه‌وه‌شی بکردایه که ئینگلته‌را له ده‌میکه‌وه قوناغی شورشی بورژوازی بریبو . پی ی نابوه قوناغی سوسیالستی یه‌وه . به‌لام ئیرله‌نده هیشتا له قوناغی شورشی بورژوازیدا بو . که ئه‌مه یه‌ك هه‌لومه‌رجی زور تایبه‌تی یه و نه‌ئه‌بو نوسه‌ر خوی لی لابدا . جگه له‌وه‌ی چینی کریکاری ئینگلته‌را ماوه‌یه‌کی زور له ژیر ته‌ئسیری لیبراله‌کاندا بو بوبونه کلکیان و ده‌وری سه‌رکردایه‌تیان ون کردبو . لیبراله‌کان له داگیر کردنی ده‌وله‌تان و میلله‌تانی تر خیرو خیراتیکی زوریان ده‌ست ئه‌که‌وت به‌مه‌ش توانیبویان کریکارانی پی ده‌م کوت بکه‌ن .

* لینین المجلد ٦ : بصدد الكاريكاتور عن الماركسية ص ١٩٥

لینین کە دیفاع لە بۆچوونی خۆی لەبەر مافی چارەنوس دەکات و نمونەی ئیرلەندە و رای مارکس ئەهێنێتەوە . لەبەر ئەوەنی یە بە بۆلۆنی یەکان یا بە نەتەوەکانی تری ناو روسیا بلێ بۆ خۆتان ریگای خەباتی خۆیان بگرنە بەر و بەشداری خەباتی دیموکراتیانەی روسیا مەکەن . بەڵکو تەنها مەبەستی لینین لەم باسە ئەوەیە کە مافی چارەنوس لەم جۆرە ولاتانەی کە ئەو دەولەتانە چ لەناو خۆیان و چ لە دەرەوەی خۆیان میللەتان ئەچەوسێننەوە . مافێکی رەوایە و ئەبێ بسەلمێنرێ . نەک نوسەر بومەبەستی دابڕینی خەباتی گەلی کوردوستان لە خەباتی گەلانی تر هەول بدات ئەم نمونانە بەکار بهێنێنی .

٢- روژ هەلاتی ئەوروپا . یانی نەمسا و بولکان . بەتایبەتی روسیا :
ئەم ولاتانە کە لە روی سەرمایەداری یەوە گەشە نەکردن . کریکاران نەیان توانیوە خۆیان ریک بخەن . بزوتنەوەی نەتەوایەتی کە بەشێکە لە خەباتی دیموکراتی یانە چارەسەر نەکراوە . چەند نەتەوەیەک لە سنوریک و لە چوار چێوەی دەسەلاتی رژیمێکدا ئەژین و ستەمی میللی لە لایەن رژیم و میللەتی سەردەستەوە لەسەر ئەم نەتەوانەیە . بەلام چینە شورش گیرەکانی ئەم میللەتانە بە گشتی . جگە لە چەوساندنەوەی چینایەتی هیچ مافێکی دیموکراتی یانەیان بە مافی نەتەوایەتیشەوە نیە . لەسەر ئەوە ئەرکی چارەسەر کردنی مەسەلەی نەتەوایەتی یە بەستراوەتەوە بە خەباتی یەکگرتوی پرولیتاریای ئەم نەتەوانە و خەباتی سەرجەم چینە شورش گیرەکان دژی رژیم و تەواو کردنی ئەم قوناغە ((ئەرکی سەخت و گران و زور گرنگ لەم ولاتانەدا گریدانەوە و بەستنەوەی خەباتی چینایەتی کریکارانی نەتەوە زورلێکراوەکان بە خەباتی کریکارانی نەتەوە زوردارەکانەوە))

٣- ولاتانی نیمچە کولونی و کولونی :

ولاتانی نیمچە کولونی (شبه مستعمره) مەبەست لەم ولاتانەیە کە تەنها لە رووی ئابوری یەوە پاشکوی (تابعه) ئیمپریالیستەکانن . بەلام بەرەسمی لە روی سیاسی یەوە سەربەخون وەک ئیران . عیراق . تورکیا . سوریا و .. هتد
بەلام ولاتانی کولونی (مستعمره) ئەم ولاتانە ئەگریتەوە کە راستەوخو لە روی ئابوری و سیاسی یەوە پاشکوی ئیمپریالیستەکانن و هیزی سوپایی بو داگیر کردنی بەکار ئەهێنری .

نوسه ر و لاتانی نیمچه کولونی کردوه به ولاتانی داگیر کراو (له کاتیکدا که لینین نوسیویه تی نیمچه کولونی . حه ق نه بو ده سکاری بکریت) . پیم وایه وشه ی داگیر کراو بو کولونی راست تر بی چونکه هه م له روی ئابوری یه وه پاشکویه و هه م راسته وخو ئیمپریالسته کان حوکمرانی ئه و وولاته ئه که ن .

باشتر وایه وشه ی عیلمی بو هه ر دیارده یه ك دابنری . الحاق یاپاشکو بو هه ردو حاله ته که راست تره . لینین به ولاتانی نیمچه کولونی ئه لی له روی ئابوریه وه الحاق کراوه وه به ولاتانی کولونی ئه لی له روی ئابوری وسیاسی یه وه الحاق کراوه . خه بات له م ولاتانه دا خه باتی میلله تانی بنده سته دژی ئیمپریالیزم . بو رزگار کردنی ولات له پاشکویی ئابوری و سیاسی به ئیمپریالیزمه وه . لینین له به ر خه باتی دیموکراتی یانه ی ولاتانی نمونه دوهه م و سیهه م پیکه وه ده به ستیته وه و ده لی : ((له هه موو روژ هه لاتی ئه ورویاو له هه موو ولاتانی کولونی و نیمچه کولونیدا .. به گویره ی یاسای گشتی هیشتا نه ته وه ی بنده ست که له روی سه رمایه داری یه وه گه شه کردوو نین هه ن و له و جوره نه ته وه دا له روی بابه تی یه وه . هیشتا ئه رکی نه ته وایه تی له گوری دان . مه به ستیشمان ئه رکه دیموکراتیه کانن . ئه رکی راماڵینی ده سه لاتی بیگانه)) *

ئه وه ی له م سی جور ولاتانه دا تی ی ئه گه ین ئه وه یه که میلله تانی بنده ست مافی بریاردانی چاره نوسیان هه یه و ئه بی پرولیتاریای میلله تانی ~~~~ سه ر ده ست له هه ر سی جوره که دا پشتیوانی ئه و داخوازی یه ی گه لانی بنده ست له بریاردانی مافی چاره نوس بکه ن .

به لام شیوه و خه باتی پرولیتاریا له هه ر سی نمونه که دا چون یه ك نیه و به گویره ی ولاته که ئه گوردری . له ولاتانی ئه ورویای روژ ئاوادا که ولاتانی ئیستعمارین و له روی ئابوری و سیاسی یه وه ولاتان به خویانه وه ئه به ستنه وه . پرولیتاریا ی میلله تی سه رده ست و بنده ست له م حاله ته دا له یه ك سنوری جنغرافیدا پیك وه نین (هه رچه نده یه کیه تیکی ئینته رناسیونالستانه پیکیانه وه گری ئه داته وه) به لام شیوه ی خه بات کردنی پرولیتاریای ولاتانی ئیستعماری له گه ل ولاتانی نیمچه

---

* لینین المجلد ٦ : بصدد الطريقة لون من الماركسية ص ١٩٥

کولۆنی دیسان گیرو گرفت و کێشەی چەند نەتەوەیەکی تێدایە کە لە سنورێکی جغرافیدا پێکەوە ئەژین و ڕوبەڕوی وەزعێکی ئابوری و سیاسی و فەرهەنگی و ... ڕژێمێک بونەتەوە . لەبەرئەوە خەباتی کرێکاراتی میللەتانی بندەست و سەردەست هەم دژی ئیمپریالیزمە و هەم دژی ڕژێمە .
نوسەر بە خێرایی بەسەر ئەم وەزعەدا بازی داوە شوێن و مەوقعی کوردوستانی لەبیر کردوە و هەندێ جار وەک وڵاتێک کە گیانێکی سیاسی هەبێ وای لێ کردوە

کە بە وڵاتێکی نیمچە کولۆنی وەکو عێراق و ئێرانی بچوێنێ . ئەوەی فەراموش کە گەلی کورد و عەرەب لە کیانێکی ئابوری و سیاسی دا و گەلی کورد و فارس و ئازەر لە کیانێکی سیاسیدا ... هتد بە هەریەکێک لەو دەوڵەتانە ئەڵێن نیمچە کولۆنی و ئەم حالەتەش هەل و مەرجێکی تایبەتی ڕەخساندوە کە بێگومان بەدەر نیە لە خەباتی دیموکراتیانەی پرولیتاریای کورد و عەرەب دژی ڕژێم . کورد و فارس و ئازەر دژی ڕژێم ... هتد لەبەرئەوە نوسەر جارێک کوردوستان بە وڵاتێکی نیمچە کولۆنی ئەچوێنێ و جارێک بە پولونیا . ئەگەر نوسەر کوردوستان بە پولونیا ئەچوێنێ لەبەرئەوەی بەسەر سێ دەوڵەتدا دابەش کرابو . یا بیەوێ باسی خەباتی هاوبەشی هەر پارچەیەکیان بە یەکەوە ئەوە ڕاستە بەڵام قەباعەت ئەوەیە هاوڕێی نوسەر لەم نمونە هێنانەوەیەش تاکە باسی لێوە ئەکەین و سەرکەوتو نەبوە .
لە دوسێ موناسەبەتدا نامیلکە نمونەی پولونیای هێناوەتەوە . پولونیای زەمانی مارکس و ئەنگلسی باس کردوە . کە چون مارکس و ئەنگلس پشتیوانی بزوتنەوەی دیموکراتی پولونیایان لە بیناری دروست کردنی دەوڵەتی خۆیاندا کردوە و چون ئەو کاتە پولونیایان بە مەلبەندی بزوتنەوەی دیموکراتی لە چاو ئەوروپای ڕۆژئاوا و ڕوسیا ناسیوە بە پێویستی ئەزانین وەکو خۆی قسەکانی لینین کە نوسەر لە ٢٠ — ٢١ی نامیلکەکەدا هیناویەتیەوە بینوسینەوە و مەبەستی ئەوەش کە چون نامیلکە کە وتوتە ناکۆکی لەگەڵ قسەکانی خۆیدا .
(وەک لینین خۆی ئەڵێ ((زانراوە کە کارل مارکس و فریدریک ئەنگلس پشتوانی کارێگەرو بە هێزی داخوازی سەربەخۆیی پولونیایان بە ئەرکێکی تەواوی سەرجەم

بزوتنه وه ی دیموکراتی ئه وروپای روژ ئاوا دا ئه نا . به تایبه تی به ئه رکیکی بزوتنه وه ی سیوسیال دیموکرات دا ئه نا . له سالانی چله کان و شه سته کانی چه رخی پیشودا . واته له سه رده می شورشی بورجوازی نه مسا و ئه لمانیادا له سه رده می (ریفورمی جوتیارانه) روسیا زور راست و به جی بو . به لکه بوچونی دیموکراتی و تاکه بوچونی پرولیتاریای گونجاو بو . مادامه کی جه ماوه ری خه لکی له روسیادا و له زوربه ی ولاته ساقیه کاندا هیشتا له خه ویکی قولدا بون . چونکه بزوتنه وه ی جه ماهیری سه ربه خو له و ولاتانه دا پهیدا نه بوبو . بزوتنه وه ی رزگاری خوازانه ی پولونیا که خانمدانه کان پی ی هه لسابون . له روانگه ی دیموکراتیه وه بایه خ و جیگه یه کی گرنگی گرتبو . نه ك هه ر به لای روسیا و ولاتانی سلافی یه وه به لکه به لای هه موو ئوروپاشه وه .

به لام ئه گه ر بوچونی مارکس سه باره ت به دوهه مین سی به شی یا سیهه مین چاره کی چه رخی نوزده هه م راست بوبی . له سه رده می ئاوسانی سه ده ی بیسته م دا ئه و راستیه ی نه ماوه چونکه ئیستاکه بزوتنه وه ی دیموکراتی سه ربه خو بگره بزوتنه وه ی پرولیتاریای سه ربه خوش له ولاتانی سلافیدا . ته نانه ت له له یه کیك دواکه وتو ترین ولاتی سلافیدا له روسیادا هاتوته دی . پولونیای سه رمایه داری جیگه ی گرتوته وه . له به ر ئه وه له و هه ل و مه رجه دا ئه بوایه پولونیا ئه و بایه خه تایبه تیه ی نه مینی .))

له کاتیکدا نامیلکه که وه کو پروای به شه رحه ی لینینه و بو سه لماندنی قسه کانی خوی هیناویه تی یه وه . هه ر له به ر ئه وه ی کوردوستان بخاته ئاستی پولونیای سه رده می مارکس و ئه نگلس که چی ئه و رسته ی لینینی فه راموش کردوه که ده لی ((له به ر ئه وه له و هه ولو مه رجه دا ئه بوایه پولونیا ئه و بایه خه تایبه تی یه ی نه مینی)) . که چی نامیلکه که کوردوستانی کوتایی سه ده ی بیسته م به پولونیای ئه وسا ده چوینی . نامیلکه که رسته کانی تری لینینی به لاوه گرنگ نیه وه زروفو کات و سه رده م و قوناغه که ی ئه وسای پولونیای بیر خوی بردوته وه نایه وی خوی له قه ره ی بداته وه هه ر ئه وه ی لاگرنگه که مارکس و ئه نگلس کاتی خوی ((پولونیایان به مه رکه زی شورش گیرانه زانیوه)) . ئه ویش بوئه وه ی کوردوستان وا لی بکات و قسه کانی له گه ل بوچونه که یدا هاوتا بکا . به لام ئه وه ش

فه راموش بکات که لینین ئه لی ((ئه گه ر بوچونی مارکس سه باره ت به دوهه مین سی به شی یا سیهه مین چاره کی چه رخی نوزده هه م راست بوبی له سه رده می ئاوسانی سه ده ی بیسته م دا ئه و راستیه ی نه ماوه)) .
نامیلکه که ده لی ئیستاش کوردوستان به و جوره بایه خیکی گرنگی هه یه مه رکه زی کوبونه وه ی ناکوکی یه جوراو جوره کانی ناوچه که یه جیگه یه کی کلبه سه ندوی شورش گیرانه یه بنکه ی دیموکراتی و گری ده ره وه ی سه رجه م بزوتنه وه ی شورش گیرانه ی ناوچه که یه . . . هتد .
نامیلکه که دیسان پیچه وانه ی خوی پیچه وانه ی ئه وه ی که ده لی ئیستاش کوردوستان (مه رکه زی کوبو نه وه ی ناکوکی یه جوراوجوره کانی ناوچه که یه)) که چی له یادی چوه له لاپه ره نودا نوسیویه تی ((وه کو لینین له به ر به ر چ دانه وه ی تاقمی ((فراك)) ی پولونیادا وتویه تی .. ((کاتیك که پارتی سوسیالستی پولونیا (واته تاقمی فراکی ئه مرو) سالی ۱۸۹٦ ته قه لای ئه دا بوچونیکی مارکس بچه سپینی که بو ئه م سه رده مه دانه ندراوه .
ئه و هه لویسته ی مانای به کار هینانی ووشه ی مارکسیزمه دژی گیانی مارکسیزم له به ر ئه وه سوسیال دیموکراته کانی پولونیا زور راست بوون که له روی ئه و هه لچونی نه ته وه په رستیدا وه ستان که شه پوله که ی برجوازی بچوکی پولونیای له گه ل خویدا برد . وه له وه دا که نیشانیان دا که به لای کریکارانی پولونیاو ه مه سه له ی نه ته وه کان مه سه له یه کی کم بایه خی له پله ی دوهه مدایه .
له وه ش دا که پارتی ته واو پرولیتاریای خویان بویه که مین جار له پولونیادا دامه زراند و توندو تول ترین هاوپه یمانی نیوان کریکارانی پولونیاو روس له خه باتی چینایه تیدا راگه یاند)) .) .
لینین له سه ر ئه م هه لویسته به جه ماعه تی فراك ده لی : (ئه م هه لویسته مانای به کار هینانی ووشه ی مارکسیزمه دژی گیانی مارکسیزم) .
جه ماعه تی فراك ئه وانیش ئه یانه ویست بو چونیکی مارکس بسه لمینن له سه ر (بنکه ی دیموکراتیانه) . لینین ته نها له بواری (بنکه ی دیموکراتی) دا ئه و قسانه به جه ماعه تی فراك ئه لی که ئه یانه ویست پاش ئه و هه موو گورانه ی به سه ر ناوچه که دا هاتبو پاش ئه وه ی سه رمایه داری له نه مساو ئه لمانیاو

روسیا زیاتر لە پولونیا گەشەی کردبوو . مەرکەزی شورش گیرانەش لە فار سوفیاوە گویزایەوە بو پترس بورك بو ناوچەرگەی کریکاران . بو شوینیکی گەشە کردوتر لە روی ئابوری و سیاسیەوە .

دیسان ئامیلکە هەموو ئەو نوسینانەی لینینی کە هیناوەتەوە جاریك تیکە لی کردون جاریك لیکی جیا کردونەتەوە هەر جیا کردنەوە یەکیانی بو سەلما ندنی بو چونەکەی خوی هیناوەتەوە ئەوەتا لە لایەکەوە بو ئەوەی کوردستان بە بولونیای سەردەمی مارکس و ئەنگلس تەشبیهی بکات . کەچی لە لایەکی ترەوە هەر لەبەر ئەوەی لە قسەکانی لینین دا رستەی (کە بارتی تەواو برولیتاری خویان بو یەکەمین جار لە پولونیادا دامەزراند)ی تیدایە . ئیتر گوی ی ناداتە ئەوەی کە قسەکانی پیش ئەم رستەیەی لینین وەلامی بو چونەکانی تاقی فراك و پیچەوانەی خویەتی .

کەباسی بولونیا ئەکات نابی هەر ئەولایە بگریت کە بەکەلکی قسەکانی خوی بی و لە ناو ئەوانەش دا چەند وشەیەکی لی هەلبژیریت و خوی لە باقی مەبەستە کانی تر لابدات و میژوی ئەو بزوتنەوەیە و گورانەکانی و باری ئابوری و سیاسی و قوناغەکەی ... هتد فەراموش بکات و تا ئەوەندەشی خوی گەرەکیەتی لی ی رابوەستی و بەدوایدا نەروات .

راستە پولونیا حیزبیکی مارکسیستی خویان هەبوو ، یا سەردەمیك پولونیا بنکەی دیموکراتی بوو لە ناوچەکەدا . ئەی دوای ئەوە هوی چی بوو ئەو دە ورەی نەما و ئاقاری کارکردنی بوکوی وە چوو ؟ ئایا حیزبی مارکسیستەکانی بولونیا وەك و جەماعەتی حیزبی ئیشتراکی پولونی (فراك) و ئەم بوچونە لە گیژاوی (بنکەی دیموکراتی) دا دەسورانەوە ؟ ئایا ئەو هەموو گوران کاریە ئابوری و سیاسیەی کە لە نەمساو ئەلمانیاو روسیادا هاتبووە بیشی بەلاوە ی نابوون ؟ .

ئایا ئەو بزوتنەوە دیموکراتیە سەربەخویانەی لە گوریدا بوون فەراموشیان کردبون ؟ ئایا ئەوانیش وەك تاقی فراك و برای نوسەرمان بەرژەوەندی نەتەوایەتیان دەخستە پیش بەرژەوەندی چینایەتیەوە ؟ مەسەلەی بولونیایە بەبەشیك لە مەسەلەی دیموکراتی روسیا نەئەزانی ؟ .

مەسەلەی پولونیایە نەئەبەستەوە بەسەرکەوتنی شورشی دیموکراتیەوە لە روسیا؟ کیشەی نەتەوایەتیان لەتەنہا پارچەیەکدا . دور لە بەشەکانی تر بەمانای چارە سەرکردنی کیشە گشتی یەکەی پولونیا نەئەزانی ؟ .
بیریان لەوە ئەکردەوە بەتەنہا خەباتی دیموکراتیانەی خویان (پولونیای ئازاد) بیک ئەهینن ؟ .
سەرکەوتنی پولونیایان تەنہا بەسەرکەوتنی شورشی رزگاری نیشتمانی پولونیاوە ئەبەستەوە ؟ . نەخیر مارکسیستەکانی پولونیا (وەک تامیلکە خوی زورباسیان ئەکات) بی دودلی و چەندو چون بەرنامەی خویان بو شورشی دیموکراتی لە چوار چیوەی روسیادا داناو . حیزبەکەشیان ئەندام بوو لە حیزبی بەلشەویک داو فەرسوفیاش لە شورشی سالی ١٩٠٥ دا یەکیک بوو لەوسی شارەگەورەیە ی روسیا (بترس بورگ . ریگا) کە کریکاران گەورەترین دەوری شورشگیرانەیان شان بەشانی شارەکانی ترلەو شورشەدا تیدا بینی . مارکسیستەکانی پولونیا لەسالی ١٩٠٦ بەیەکجاری چونە حیزبی بەلشەویکەوە ئەوانەش نەک هەردەمار گیری نەتەوایەتیمی یان نەبوو . بەلکو ئەوەندە لکاندنی خویان بەخەباتی بەلشەویەکەکان و سەرجەم گەلانی روسیاوە گری دابوو سەردەمیک مافی چارە نوسیان بوبولونیا رەت ئەکردەوەو تەنہابەمافی (استقلال الثقافه الذاتیه) رازی بون . و لینین لەسەر ئەم هەلویستەیان بەگریاندا ئەچیتەوە .
مارکسیستەکانی پولونیا نەک هەر بیریان لەوە نەئەکردەوە کە تەنہا بە شورشی رزگاری نیشتمانی پولونیاو بەخەباتی دیموکراتیانەی سەربەخوی خویان . بیانەوی مافی چارەنوسی گەلەکەیان دابین بکەن و لە سنوریکدا یەک بگرنەوە . بەلکو مافی چارەنوسی پولونیا . کە بەشیکە (جزء) لە بەرنامەی حیزب و خەباتی حیزب نەیان کردبوو بەمحوەری خەباتو لیکدانەوەو بوچونی خویان و هەموو تیکوشلنیک و بەیوەندیەکیشیان لەوەوە هەلنەئەهینجاو نەئەبینی .
هەلویستی حیزبی بەلشەویکیش لەسەر مەسەلەی پولونیاو مافی چارەنوس و سەلماندنی ئەو مافە ئەوە نەبوو کە گەلی پولونیا خەباتی خوی لەگەل گەلانی ئەلمان و نەمساو روسیا جیا بکاتەوە و بەخەباتی دیموکراتیانەی سەربەخوی هەرمی بەشەکەیان و شورشی رزگاری نیشتمانی پولونیا بەمافی دیموکراتیانەی

خویان بگەن (چونکە شورش خوی لە پولونیادا بە تەنها هیچ شتێك ناگوری . بەلکو سەرنجی جەماوەری پولونی لە مەسەلە جەوهەریەکە لائەدات . کە ئەویش پەیوەندی خەباتیانە بە خەباتی پرولیتاری روسی و ئەلمانیەوە . ئەوە لە روی حەقیقەتەوە نەك لە روی ناکوکیەوە کە پرولیتاریای پولونی . بەوسیفەتەی کە پرولیتاریای پولونیە . ناتوانی . ئیستاکە . بەشداری لە مەسەلەی سوسیالیزم و سەربەستیدا بکا . بەسەربەستی پولونیا شەوە . بەبێ خەباتی هاوبەش لەگەل پرولیتاریای ولاتانی دەوروبەر . دژی ئەتەوە بەرستە تەنگ بینە پولونیەکان)) (١) .

نامیلکەکە هەرچەندە زور باسی (یەکیەتی خەبات) و (هاوکاری) و (پەیوەندی توندو تول) و .. هتدی نیوان گەلی کوردو میللەتانی سەردەست ئەکات .. بەلام خوی بروای بەخەباتی دیموکراتیانەی گەلی کورد لە هەر پارچەیەکدا لەگەل ئەتەوەی سەردەستدا نیە . و بروای بەوە نیە کە مافی چارەنوس لە ولاتیکدا سەر ئەگریت و بروای تەنها بەخەباتی دیموکراتیانەی سەربەخوی سەرتاسەری کوردستان هەیە . ئەویش لە ریگای (شورشی رزگاری نیشتمانی لە کوردوستاندا) . ئەوە تا نوسەر دەلی : ((مەسەلەی ئەتەوایەتی گەلی کوردوستان بەشیك نیە لە مەسەلەی دیموکراتی یەکێك لەو ولاتانەی ناوچەکە . کێشەیەکە چارەسەر کردنی نەبەستراوەتەوە بەسەرکەوتنی مەسەلەی دیموکراتی لە عیراق یان لە ئیراندا . بەلکە بەستراوەتەوە بە جێبەجێ کردنی ئەرکە دیموکراتیەکان لەسەرانسەری کوردوستاندا ..)) تا ئەو شوینەی دەلی ((چارەسەر کردنی تەواوی ئەو کێشەیە بەندە بەسەرکەوتنی رزگاری نیشتمانی کوردوستانەوە)) .

کەچی لە شوینێکی تری نوسینەکەیدا دەلی : ((خو ئەگەر یەکیەتی تیکوشان و هاوکاری لەگەل کریکارانی ئەو دەولەتانەدا فەراموش بکەن لە گیژاوی مەسەلە ناسیونالیستیەکەدا خویان ویل ئەکەن وە گیرودەی سیاسەتی برجوازی ئەبن)) لا ١٤ .

---

(١) لینین المجلە ٦ . خلاصە المناقشە حول حق الامم فی تقریرمصیرها . ص ١٢٧

دیسانەوە تەماشای قسە ناکوکەکانی هاوڕێی نوسەر بکەین . پیم وایە ئەوەی ئەلف و بای مارکسیزم درك پێ بکات و بە قسەکانی دوایی ئەو هاوڕێیەمان دا بچێتەوە . هەر تەنها ئەگاتە ئەوەی کە هەر بەشداری یەکێ جەماوەری گەلی کوردستان دژی ڕژیم بەشداری یەکی ساکار یا کاری گەمر . بچوک یا گەورە . لە چوار چێوەی خەباتی دیموکراتی یانەی گەلانی ئەو ولاتانە دا ئەژمێردرێت و جگە لەمە هیچ ناوێکی تری ناتوانین لێ بنێین . بەلام نامیلکەکە ریگایەکی سەربەخو تایبەتی هەیە و (مەسەلەی نەتەوایەتی گەلی کوردستان بەبەشێك لە مەسەلەی دیموکراتی یەکێك لەو ولاتانە ..) نازانی .
خو ئەگەر تاقمی فراك بە مارکسیستەکانی روسیا دەلین . ڕامالینی قەیسەر لە ئەستوی هاوڕێیانی روس دایە . ئەم بوچونە خەباتی کرێکارانی تورك و فارس و عەرەب دژی ڕژیم کەم بایەخ و بێ ئەنجام حیساب ئەکات و دەلێ :
((ڕزگاری و سەرکەوتنتان بەستراوەتەوە بە ڕزگاری کوردستانەوە)) یانی ئێوەش هەر ئەوەندە خەباتتان دژی ڕژیم بێ ویستە تەنها بو لاواز کردنی ئەگینا خو هیلاك کردنی ناوێ . تا کوردستان ڕزگار نەبێ ئێوە ڕزگارتان نابی .
بە پێویستی ئەزانم ئەم موناقەشەیەی لینین کە لەگەل جەماعەتی فراك دا کردویەتی وەك خوی بنوسمەوە . لینین : ((حیزبی اشتراکی پولونی . چون مەسەلە کە هەروا بە ئاسانی دەخاتە روو : ((... بە جیا کردنەوەی پولونیا دەتوانین تەنها قەیسەر لاواز بکەین بەلام ڕامالینی . ئەوە لە ئەستوی هاوڕێیانی روس دایە . کە بێ ویستە پێی هەستن .)) یان هەروها ((بەزال بون بەسەر ئوتوکراتیەت دا . بە هەموو ئاسانی یەکەوە لە روسیا جیا دەبینەوە))
سەیرکەن ئەم لوژیکە بێ مەعنایە . چ ئەنجامێکی بێ مەعنا بەدەستەوە ئەدات . تەنانەت هەتا لە دیدی داخوازی بەرنامەی بوژاندنەوەی پولونیاشەوە لەبەر ئەوەی بوژاندنەوەی پولونیا یەکێکە لە ئاکامەکانی گەشەکردنی دیموکراتی چاوەروان کراو (بەلام ئەوەی کە گومانی تیدا نیە ئەوەیە کە بە تاکید لە سیبەری بالا دەستی برجوازی دا زامن ناکرێ) لەبەر ئەم هویە . پێویست ناکات پرولیتاری پولونی . لەگەل پرولیتاری روسیدا خەبات لە پیناوی ڕامالینی ڕژیمی قەیسەر دا بکات. بەلکو ((.. تەنها)) لە پیناوی لاواز کردنیدا . لە ریگای

جیا کردنەوەی پولونیایەوە . و لەبەر ئەوەی کە رژیمی قەیسەری روسی
تەحالفی توندو تول لەگەل بورژواو حکومەتەکانی ئەلمانیاو نەمساو .. هتد دا
دەبەستی . بویە پیویستە پرولیتاریای پولونی . هاوپەیمانی تی خوی لەگەل
پرولیتاریای روس و ئەلمانی لاواز بکات ... لە کاتیکا کە ئیستا پیکەوە خەباتی
هاوبەشی دژی یەك زولم و زور دەکەن . ئەمەش یەك مانا دەگەیەنیت .
کە ئەویش قوربانی دانە بەزورترین بەرژەوەندیەکانی پرولیتاریا لە بیناوی
تیگەیشتنیکی دیموکراتیانەی بورجوازیدا کە لەهەر سەربەخوی نیشتمانی . کەرت
کەرت کردنی روسیا . کە حیزبی ئیشتراکی پولونی هەولی بو ئەدا . پیچەوانەی
ئامانجی ئیمەیە . کە ئەویش رامالینی ئوتوکراتیە . وەك رستەیەکی بەتال
دەمینیتەوە . لەبەر ئەوەی کەشەکردنی ئابوری هەمو بەشە سیاسیەکان
بەتوندو تولیەکی زورەوە ئەخاتە پال یەك . وەلەبەر ئەوەی کە بورجوازی هەمو
ولاتەکان توندو تول تر یەك ئەگرن دژی دوژمنە هاوبەشەکانیان کە پرولیتاریایە
وە لە بیناوی هاوپەیمانەکەیان دا . کە قەیسەرە . بەلام لیك دابرینی هیزەکانی
پرولیتاریا . کە ئیستا لەژیر زولم و زوری ئوتوکراتی یەت دا ئەنالینی لە بەرامبەر
ئەمەدا . واقعیکی دلتەزینە . ئەمەش سەرەنجامی هەلەی راستەوخوی حیزبی
ئیشتراکی پولونی یەو سەرەنجامی راستەوخوی داندانەنیەتی لە بەرامبەر
صیغەیەکی دیموکراتی بورجوازیدا) *.
نامیلکە کە نەهاتووە کوردوستان بەیەکی لە بنکە دیموکراتیەکانی ناوچەکە حساب بکات
بەلکو تەنها کوردوستانی لە هەمو ناوچەکەدایەو بنکەیەداناوە و بروای وایە کە
ئەبی هەمو گەلانی ناوچەکە . بەتایبەتی گەلانی فارس و ئازەرو عەرەب و تورك
قورسایی تی کوشانیان بخەنە کوردوستانەوە . چونکە (رزگاری و سەرکەوتنی
پرولیتاریای ئەو گەلانە بەستراوەتەوە بە رزگاری کوردوستانەوە) .
بیم وایە گەورە کردن و هەل ئاوساندنی بزوتنەوەیەك دور لە واقیع . و هاکەزایی
تیرواندن و داهاتویکی باش بو ئەو بزوتنەوەیە نابیت و ریگای نادا لە سەرپیی
خوی بەشینەیی گەشە بکات و ئەنجامیکی سەرکەوتوانە بەدەست بهینی .

*) لینین المجلد . المسألة القومیة فی برنامجنا . ص ٣٧١ – ٣٧٢

هاوری ی نوسه ر که بروای به خه باتی دیموکراتیانه له گه ل ئه و گه لانه دانیه و خوی ئاماده نیه تیکوشان له گه ل دا بکات . که چی داوا له وان ئه کات قورسایی تیکوشانیان بخه نه . کوردستانه وه و پی یان ئه لی (رزگارتان نابی تا کوردوستان رزگاری نه بی) .

به راستی ئه و وته یه له قسه ی خاوه نی تیزی سی جیهان ئه چیت وکه ئه یه وی گه لانی دونیاو پرولیتاریای روژهه لات و روژئاوا . رژیمه کانی خویان فه راموش بکه ن و قورسایی تیکوشانیان دژی ئه مریکا و روسیا به کار بهینن ... جگه له وه کی هه قیان ئه داتی ریگاو شوین بو پرولیتاریا و گه لانی ناوچه که دیاری بکه ین و پیشه کی حوکم بده ین که رزگارتان نابی تا کوردوستان رزگاری نه بی .

وه کو باسمان کرد مارکس ئه م وته یه ی له سه رده میکا وتوه که دو قوناغی جیاواز له ئینگلتراو ئیرلنده هه بوه ... ئه مه جگه له وه ی لینین به پرولیتاریای سه رجه م روسیا نالی ئیوه رزگارتان نابی تا پولونیا رزگاری نه بی ، ئه گه ر نوسه ر بلی من هه ر باسی پولونیای زه مانی مارکس و ئینگلس ئه که م ، ئه وه وانیه ، هه م خوی زور باسی پولونیای زه مانی لینین ئه کات ، هه م خوشی به وته کانی لینین وه لامی ئه م بو چونانه ی خوی داوه ته وه وه کو پیشه وه باسمان کرد .

دیاره ئه گه ر له بوچونیکی ته نگی ناسیونالیستانه وه بروانینه بزوتنه وه ی ئازادی و دیموکراتی گه لی کوردوستان . بیگومان ئه بی کورد له هه مو گه لانی تر زیر تر و زیاتر و قاره مان ترو ... هتد دابنیین . له به ر ئه وه بزوتنه وه که شی له سه رو هه مو بزوتنه وه یه کی گه لانه وه دابنیین و وا تی بگیین ئه وان هیشتاله خه وبکی قول دان و هیچ تیکوشانیکی دیموکراتیانه یان نه بوه و نیه . یا چونکه ئه وان ریگای خه باتی چه کدارانه یان نه گرتوته به ر !.

وادیاره هه ر ئه م جوره خه باته بیوه ره (مقیاس) بو ئه وه ی بزانوی گه لیک له تیکوشان دایه یا سر بوه .

دیسانه وه نامیلکه که وتوته ناکوکی یه وه و له لایه که وه باسی هه مو پارچه کانی کوردوستان ئه کات . و باسی هه موو ئه و ده وله تانه ئه کات که به شیکی کوردوستانی پیوه به نده و باسی حیزبی سه رتاسه ری کوردوستان ئه کات . که چی دیته سه ر ئه وه ی بو چونه که ی له مه ربنکه ی دیموکراتی بسه پینی و وای نیشان دات

کەخەباتی دیموکراتیانە لەو ولاتانەدا بی هیزە . یەکسەر دیتەوەسەر عیـــراق و عیراق بە نمونــە ئەهینیتــەوە و خوی تەنها بەوەوە ئەبەستیتەوەو شوینەکـانی تر فەراموش ئەکات . چونکە لای هەموو کەس ئاشکرایە کە خەباتی دیموکراتیانە لەو شوینانەدا زور هیزە پیشکەوتوو خوازەکانی ناوچەکەش زور حسابی لەسەر ئەکـەن و هیوایــە زوریان بییــەتی .
رەنگە پیش روخاندنی رژیمی شا . ئەگەر ئەم ناملکــەیە بنوسرایە هەر ئەوســاش کوردوستانی بە تاکــە بنکــەی دیموکراتی حساب بکردایە . لە کاتیکدا دەرکــەوت کە گەلانی ئیــران لە خەبیکی قولدانەبون و نەخەسابــون . ئەورق و کینــــە ئارامەی لە دەریاندا پەنگی خواردبووەوە نەك هەر بی بایــەخ نەبو . بەلکــو وەك بورکانیك تەقی و بەهیز ترین رژیمی ناوچەکەی روخـــاند .

❋ ❋ ❋

لە شوینیکــی تری نوسینەکەیدا ناملکــەکە ئەوەمان تی ئەگەیەنی کە خەباتـــی دیموکراتیانەی سەربەخــوی کوردوستان (دور لە گەلانی دەولەتەوەمەرکەزی یەکان) بویە پیویستە چونکە ئەوان حیزبی پیشرەویان نییــە . دەلــی :
((لە باقی شوینــەکانی تری دەولەتەکانی داگیرکەری کوردوستاندا ریکخـــــراوی شورشگیری چینی کریکاری ئەوتوی تیادا پەیدا نەبوە کە مارکســی ـ لینیــیەکانـــی کوردوستان پاشە روژی رزگاری دیموکراتی و گەشە کردنی کومەلایەتی خویانـی پیــوە گری بدەنەوە)) .. ئەم قسەیە یانی خوئەگەر ئەم جورە حیزبە لەو دەولەتانە هەبونایە ئەوا هەم بزوتنەوەی دیموکراتی سـەربەخوی کوردوستان و هەم حیزبـــی مارکسی ـ لینینــی کوردوستان پی ویست نەبو . ئەمەش ناکوکیەکی ترە تــیی کەوتووە . دیسانەوە پیچەوانەی قسەکانی پیشوتریەتی . دیارە ئەم هاوری یەمان زروفی ذاتی ئەکات بەسەنگ و تەرازو نەك زروفی مەوزوعی . ئەمە دیسان باش تینەروانینیکی تری قوناغی دیموکراتیــە . ئەم قوناغە قوناغی تەحالفی نیوان کریکاران و جـوتیاران و وردە بورجوازی شارەکانە . یانی نەك هەر پرولیتاریاو حیزبەکەی . بەلکــو جوتیاران و وردە بورجوازی شارەکانیش خەباتی دیموکراتیانەی خویان دژی رژیم بەتوندی ئەکەن .

راسته بربنی ئه‌م قوناغــه پی ویستی به حیزبی چینی کریکاره و ئه بی سه رکردایه تــی بکات . به لام مانای واش نیـه ئه گه ر ئه و حیزبـه نه بوو یالاواز بوو . ئیدی خه با تی دیموکراتی ئه و چـینانه سره و وجودی نیـه . یا بو پیشه وه که شه ناکات .
به دریژایی ده یان سالی رابوردو . میژو شایـــه تی چه ندین بزوتنه وه ی دیموکرا تیانه و شورش‌گیرانه له ناوچه که دا بووه و گه لانی عـه ره ب و فارس و ئازه رو تورك .. بی به ش نه بوون له وخه باته دژی رژیمه کان و ئیمپریالیزم . ئیستاش ئه و تیکوشانــه بی گومان بوییشه وه ئه چی و کوشتن و لیدان و به کار هینانی زبرو زه نگ له لایــه ن ئه و رژیمانه وه دژی روله کانیان هیچ مانایه ك نابه خشی جگه له ئوپوزیسیون و دژا به تی کردنی رژیم و خه باتی دیموکراتیانه نه بیت .
خو ئیقناع کردن به وه ی که ته نها خه لکی کوردستان له خه باتیکی دیموکراتیانه دایه و له به ر ئه وه ی ئه و گه لانه حیزبیان نیـه ئیدی له و خه باته دواکه وتون و بویــه ئه بی خومانیان لی جیابکــه ینه وه . ئه م قسه یه پیچه وانه ی لیك دانه وه ی زانستی یانه و فه راموش کردنی یه ك قوناغی دیاری کراوه به گشتی .
سه رده میك ئه وروپای روژئاوا . که رژیمی ده ره به گایه تیان روخاندو برجـــوازیه کان هاتنه سه رکـار . مانای وانه بوو له به ر ئه وه ی حیزبی پیشره ویان نه بوو . ئیتر نه یان توانی قوناغی دیموکراتی ببرن . یا پرولیتارياو جوتیاران به ش داری خه باتی دیموکراتیانه یان‌نه کـرد .
خو حیزبی بولشه ویك به دریژایی ساله کانی پیش شورشی ئوکتوبه ر له مه نشه فیـــك و حیزبی ئیشتراکی ـــ شورش‌گیر (الحزب الاشتراکی الثوری) که دوو ریك خراوی ورده برجوازی بوون . که متر بون . ته نانه ت مه نشه فیك و حیزبی ئیشتراکی شورش گیـــر هه ر یه که یان به ته نها له سوفیه تاندا دوای شورشی شوبات له حیزبی بولشه ویـــك به هیز تر بو ن و له ناو زوربه ی هه ره زوری کارگه کانیش‌دا هه ر ئه و دوو ریك خـــراوه زور به بون و به لشه ویکه کان که مایه تی بوون .
ئه م وه زعــه هیـــچ له پیش‌ره وایه تی بولشه ویکی که م نه ئه کرده وه . چونکه هیلـی راستی به لشه ویك و دروشمـه راسته کانی بو . که پاش چه ند مانگیك له کارگه کـــان و له سوفیه تا تی مه رکه زیشدا بونه زوربــه . که واته حیزبیکی بچـوك به دروشمـــی راست‌توانی له رووی چه ندایه تیشه وه گه شه بکات و بتوانی ببیته جیگای بړواو متمانه‌ی

کریکـان و جوتیاران و سەرکردایەتیشیان بەرەو شورشی سوسیالستی بکات . بویـە لەگەل شەپولی ئەو خەباتە دیموکراتیانەیەدا بی گومان ریك خراویك . با ئیستـاش زور بی هیز بی یا وجودی نەبی . ئەتوانی ببیتە پیشەوەو پیش رەوایەتی بکـات . بروا نەبون و نکـولی لە مەتی نەگەیشتن و بروا نەبونە بە دیالیکتیك .

ئەگەر نوسەر کوردوستان بەتاکە بنکەی دیموکراتی دائەنی . لە بەر ئەوەی ـــ بزوتنەوەی چەکدارانەی تیدایە . ئەگەر ئەمەش بی وەربی . ئایا ئەو بزوتنەوە چـەکدارانەیە بەشیك نیـە لە ئوپوزیسیونی عیراقی . یاخـود لە بەر ئەوەی خەباتی چـەکدارانە لە ناوچەکانی تری عیراقدا بوونی نیـە ئیتر ئوپوزیسیون بی هیزە و ئـەهەمیەتی نیەو ئیتر خەباتی دیموکراتیانە لەگەلیاندا پی ویست نیـە .

ئایا خەلکـی کوردوستان بەو خەباتە دیموکراتیە سەربەخویەی نوسەر باسی لیـوە ئەکات . ئەتوانن رژیم بروخیـن . یان ئەگەر وەك هەقمان بەسەر . روخاندنـی رژیم و خەباتی دیموکراتیانەی ئەوگەلانەوە نەبی . دەتوانین سەربەخوبی کـوردوستان دابین بکەین ؟ بی گومان نە. ناتوانین بەتەنها ئەم کارە ئەنجـام بدەین . هەروها ئیمە لە کاتیکدا کەیەکیەتی خەباتمان لەگەل ئەوگەلانەدا پی راست و پی ویستە دەبی روخاندنی رژیمیش هەرکاری ئیمە بەتەنها نەبی . بەلکو پی‌ویستی بە خەباتی هاوەش هەیەو بی ئەو خەباتە هاوبە ئەروخانی رژیمـو هینانەدی رژیمیکی دیموکراتی مەحـالە . کەواتە بمانەوی و نەمانەوی خەباتـی دیموکراتیانەی گەلی کوردوستان بەشیکە لە خەباتی دیموکراتیانەی ئەوگەلانـەو توندو تول پیکەوە گری دراون . لیك دابرینیان کاریکی خراپ و زیان بەخشـــە .

ناملیکە دیت و عیراق بەنمونە دەهینیتەوەو دەیەوی ئەوە بسەلمینی . کە جگە لە خەلکی کوردوستان . جەماوەری خەلکی عیراق خەساون و گیانی شورش‌گیرانـەیان تیا مـردوە . جا ئەگەر وایە دیارە خەلەلیك لە ئیمـەشدا هەیەو دیـارە وەك و پیویستە لەگەل بارودوخـا بابەتیەکەدا باش نەجـولاوینەتەوە و رەفتارمان نەکردوە . ئەگەر بەو شیوەیە رەش بینانە تەمەشاری بزوتنەوەی دیموکراتیانـە لە عیراقدا بکەین . ئەوە ئەکەوینە گیژاویکی واوە کەسەری لی دەرنەکەین و جەماوەریش توشی رەش بینی و خوشمان لە جی ی خومان راوح بکەین و بزوتنەوەیەکی چەکداریش وەك بەشیك لە ئوپوزیسیون بی ئەهەمیەتو کەم بایەخ بکەیـن .

راست‌تر وایە بوتری کوردوستان بنکەی خەباتی دیموکراتیانەیە دژی رژیم لە عیراقدا . نەك بەو مانایەی بنکەی خەباتی دیموکراتیانەی سەرتاسەری ناوچەکەیان و نەبەو مانایەی خەباتی دیموکراتیانە لەگەل ئەو گەلانەدا کە سنوریك دا پیکەوە ئەژین نەکات و نەبەو مانایەی کە ئەبی هەموو گەلانی ئەو دەولەتانە و ماکسیستەکان قورسایی تیکوشانیان بخەنە کوردوستانەوە . نەبەو مانایەی تاکوردوستان رزگاری نەبی ئەوان رزگاریان نابی .. هتد . راستە شیوەی خەباتی چەکدارانەی ئیمرو لە کوردوستانی عیراقداو بوتە شیوەیەکی سەرەکی و بوتە بنکە بوگەلانی عیراق لە کوردوستانی عیراقدا . بەلام مانای وانیە کوردوستان تاسەرئەو بنکەیە ئەبیت و شوینەکەی ناگویزریتەوە ...

هەرخەباتی چەك دارانەش بەیوەر نیە بوئەوەی شوینیك ببیتە بنکەی دیموکراتیانە مەرجیش نیە گەلی کوردوستان لە هەر بارچەیەکدا لە هەموزەمان و زەمینیکدا هەر ئەبی ریگای خەبات چەکدارانە بگریتە بەرو روژی لە روژان شیوەیەکی تر لە خەبات کردن نەکاتە شیوەی سەرەکی . خورابەرینی جەماوەری خەلکی ئیران رابەرینیکی چەکدارانە نەبوو . کەچی سەردەمیك بنکەی دیموکراتی بوو لە هەموو ناوچەکەدا . لەبەرئەوە هینانەدی هیواو ئامانجەکان نابی لە سەرئەوەدا بریزری چونکە کوردوستان (بەبوچونی ناملیکەکە) بنکەی دیموکراتیانەیە لە ناوچەکەدا . شەهیدی سەرکردە کاك ئارام لە ئالای شورشدا ئەلی : ((سەبارەت بەوەی کە شورشەکەمان بریتی نیە لە بزوتنەوەیەکی نەتەوەیی تەسکی گەلی کورد . بەلکو شورشی دیموکراتی گەلی عیراقەو لە کوردوستانەوە بەهوی تەقینەوەی ناکوکیەکانەوە و هەروها لەسایەی باش هەلکەوتنی خاکی کوردوستانەوە دەستی پی کردوە ...)) .

وابوچواردە سال ئەچیت جەماوەری خەلکی عیراق بەگشتی . دوچاری رژیمیکی رەفتار فاشی بوتەوە و لە بچوك ترین مافی دیموکراتیانە بی بەش و هەموو دەنگیکی نارەزایی ئەم خەلکە بەلیدان و کوشتنو هەلواسینەوە لام دەدریتەوە .

خوگرتن و مانەوەی ئەم رژیمە دیاردەیەکی ناتەبیعی نیە . لەبەرئەوە روخاندن و هەلتەکاندنیکی دیاردەیەکی ناتەبیعی نابی . رژیم لەبەرئەوە بەهیز نیە چونکە جەماوەری خەلك رژیمیان کەرەکەو ئەی باریزن . نەخیر بەلکو هەندی زروفی بابەتیو زاتی بوتە هوی بەهیزی و مانەوەی رژیم .

ئەم جۆرە حیزبانە بەهۆی خۆبەستنەوەیان بە دروشمی نەتەوایەتی و بەکارهێنانی شێوەی جۆراوجۆر بۆ نزیک بونەوە لە زۆربەی زۆری خەلک و بەکارهێنانی پارە و پول و توانای دەولەت بۆ بەهێزکردنی خۆیان و دامەزراندنی دامودەزگای هەمەچەشنە بۆبلاوکردنەوەی بیروڕاکانیان و کۆکردنەوەی خەلکی بەو شێوانەی بۆیان لەبارو گونجاوە . بۆیە ناتەبیعی نیە کە نەک هەرزمارەیەکی یەکجار زۆر لە وردە برجوازی بۆماوەیەک دوای دروشمە دیمەگۆگی یەکانی ئەم حیزبە بکەونەوە ک لە ئەلمانیای نازی و ئیتالیای فاشی روی دا . بەلکو هەندی جار کرێکارانیش لەخشتە ئەبرین و بۆماوەیەک دوای ئەم جۆرە حیزبانە ئەکەون . ئەمە لەلایەک . لەلایەکی ترەوە بەشداری کردنی زۆربەی زۆری حیزبەکان هەرلە پارتی شۆرش گێرو پارتی دیموکراتو حیزبی شیوعی و دەستەو تاقمی تر لە بەهێزکردنی رژێم و ناساندنی بە رژێمێکی نیشتمان پەروەرو پێشکەوتن خوازو سوسیالستو .. هتد . ئەمانەو گەلی هۆی تر هەموو بونە هۆی مانەوەی رژێم . بەلام ئەم تاقمە داسەپیوە مشە خۆرەی کە بنەمایەکی ئابوریان نیەو لە روی سیاسیشەوە تا بی هێز تر ئەبێتو مانەوەی خۆشی تەنها لە رێگای زەبرو زەنگەوە هی شتوتەوە . ئەتوانی تاسەر پارێزگاری لەخۆی بکات ؟ ئایا رق و کینەی جەماوەری خەلکی عیراق هەر لە سنگدا ئەتاسی و لەجێی خۆیان نابزوین ! ؟ .

راستە ئۆپۆزیسیون لە ئاستی پێویست دا نیەو ئەو هێزانەی هەشن یەکگرتو نین . بەلام مانای وا نیە ئەو رێک خراوو هێزانەی هەن ئیتر هەوز توانای شاراوەی خەلکیش هەر ئەوەندەیە . خۆ ئۆپۆزیسیون یا رێک خراوەکان لە ئێرانی (شا) دا زۆر بی هێز بو کەچی ئۆپۆزیسیونی دەرونی جەماوەر سەدان جار لەو رێکخراوانەی کە هەبون بەهێز تر بون . لەبەرئەوە یەکەم تەماشا کردنی جەماوەرو حیساب نەکردن بۆ هێزو توانایان و روالەت بینین . خاوەنەکەی ئەهاتە دالخەو خەیالاتو بۆچونی نادروستەوە . ئەگەر لەبەرئەوە ئۆپۆزیسیونی عیراقی بی هێزە . ئیتر ئەبی خەباتی دیموکراتیانە لەگەلیاندا نەشی .. هتد ئەوا ئەم بۆچونە خۆی لەخۆی دا دابرانە لەوگەلانەو لەلایەکی ترەوە خۆخستنە ناوتەنگ و چەلەمەیەکەوەیە کە دەربازبونی تی یا ئیدا کارێکی سەختو نائاسایی ئەبی . ئایا مارکسیستەکان بۆچونو لێک دانەوە بەرنامە لەسەر ئەوە دیاری ئەکەن کە

ئوپوزیسیون لەولاتیکدا بێ هێزە . یا هەولی ئەوە ئەدەن بەحەوسەلەو بێ هیلاك بون جەماوەر هوشیار بکەنەوەو سازو ئامادەو ریکیان بخەن .
خو ئەگەر نوسەر باسی خەباتی هەموو ئەو دەولەتانەی ناوچەکە ئەکات و باسی سەرتاسەری کوردوستان ئەکات . نابێ ئەوەی لە یاد بچیت کە ئوپوزیسیون ئەگەر لە عیراقدا بێ هێز بیت خو لە ئیران و تورکیادا بێ هێز نیە . خو ئەگەر خەباتی دیموکراتیانە لەگەل عەرەبی عیراقدا بەرەوا نابینی خو لەگەل ئەوانی تردا مادام ئوپوزیسیون بەهێزە . پیویستەو ئەبی بەرەوای ببینی .

\+ \+ \+

هەواڵنامەی کتێب

بزوتنەوەی ئازادی و دیموکراتی خەلکی کوردوستان بزوتنەوەیەکی مەوزوعی و میژوکردە . و جەماوەری خەلکی کوردوستان لە پیناوی رزگاری و سەرفرازی دا داستانی قارەمانیتی و فیداکاری تومار کردوە .

کوردوستان یەك ولات و یەك پارچە بوە . ئیمپریالستەکان بو دامرکاندنەوەی گیانی ئەم گەلە زیندوە . و بو ئەوەی بتوانن بە ئارامی و شینەیی لە بەروبومی سامانی ناوچەکە بخون و بە ئعلقەیەکیش بە خویانەوە گری یان بدەنەوە . کوردوستانیان لیك دابچران و هەر پارچەیەکیشیان بەکیان و سنوریکی جیاجیاوە بەستەوە و جوت کرد .

گەلەکەمان بەدەیان رابەرینی چەکدارانەو جەماهیری و بە هەزاران قوربانی و بەسەدان نەبەردی شورش گیرانە بەرپەرچی ئەو واقیعە تالەی داوەتەوە . و ئامادە نەبوە قەبولی ئەو حالەو ئەو دیلیتیە بکات کە توشی هاتوە .

بەلام بەداخەوە ئەو هەموتەقەلاو گیان بازی و هەول دانە نەیان توانیوە داخوازیەکانی گەلیك بهیننە دی و کوردوستان بیکەوە بەیەکر گری بدەنەوە . و کریکاران و رەنجدەرانیش لەو جەنجالی و سەرئیشەییەی لە پارچە پارچە کردنی کوردوستاندا توشی هاتوون رزگار بکات و ئەو کاتە بەرونی و تەحدیدی خەباتی خویان لە پیناوی دیموکراتی و سوسیالیزم دا بکردایە .

واقعی ئیستای کوردوستان ، واقعیکی بابەتیەو لەسەرو ئارەزوەکانەوەیە . ئەم حالەی کوردوستانی تیدایە و هەر پارچەیەکی لەگەل گەلیك دا کە بەدەیان بەیوەندی جوراوجورەوە بەستراوەتەوە . وەك ئامیلکە دەلیت : ((روبەروی سیستەمی ئابوری و سیاسی و فەرهەنگی بونەتەوە)) . کاریك نیە خومان حەزمان پی کردبی . داوامان کردبی . خەلکی کوردوستانیش نەی ویستبی دەولەتی سەربەخوی هەبی و بی پەروا لەسەر ئەم زەمینەدا وەك گەلان ریگەی گەشەکردنی خوی بگریتە بەر .

ئیمە بیویستە بوچونەکانمان لەم بارو حالە بابەتیەی کوردوستانەوە . لەم هەموتیك ئالانو جەنجالی یەوە . دابریژین . خومان تەنها بە هەندی قالبی سواو و شکەوە نەبەستینەوە بزوتنەوەی گەلیك نعدەینە . دەست سوزو مەزاجی وردە بورجوازیەکانەوە و . گەلیك توشی سەرلیشیواوی و گلان بکریت .

له سه ر ئه م مه سه له یه . واته له سه ر مه سه له ی رزگاری و دیموکراتی و مافی چاره نوس .. هتد ته نها دو جور لیك دانه وه و بوچون و بیر کردنه وه هه یه . بورجوازیانه یا بیر کردنه وه و بوچونی مارکسیستانه . جا پیویسته ئیمه ش وه ك مارکسیست مه سه له که هه لسه نگینین . نه ك مارکسیزم به ئاره زوی خومان و به رژه وه ندی لیك دانه وه ی خومان بکشینین و هه ر لیك دانه وه یه کیش ئه گه ر پیچه وانه ی بوچونی ئه و جوره که سانه ش بیت دوگمه تی یه ت و .. هتد له قه له م بدریت .

برجوازی میلله تی بنده ست مه سه له ی میللی ته نها بو به رژه وه ندی و ده ست که وتو ئیمتیاز بوخوی گه ره کیه تی و دروشمه نه ته وایه تی یه کانیش بو قازانجی چینایه تی خوی به رز ئه کاته وه . له به ر ئه وه هه میشه داخوازی یه نه ته وایه تیه کان له پیشه وه ی هه موو ئامانجیکی تردا ئه بینی بورجوازیه کان له به ر ئه وه ی هه میشه به دوای ده ست که وتی خویاندا ئه گه رین . بویه هه میشه سیاسه تی سازشکارانه له گه ل بورجوازی میلله تی سه رده ستدا له سه ر حسابی برولیتاریا ئه گرنه به ر . ((هه میشه دروشمه کانی رزگاری نیشتمانی ئه که نه دروشمیك بو فیل کردن له کریکاران)) (١) .

ورده بورجوازی . له به ر ئه وه ی ئه م چینه له چوار چیوه ی وه زعیکی چینایه تی دیاری کراودا . وه ك و چینی کریکار . نازی و له به ر ئه وه ی ژیان و گوزه رانی ئه مانه ش وه ك و یه ك نیه و هه ندیکیان طموحیان ئه وه یه ببنه برجوازی و گوزه رانیان باشه و هه ندیکیان گوزه رانیان باش نیه . بویه هه میشه راراو دودلن و هندی جار به شداری خه باتی شورش گیرانه ئه که ن و هه ندی جار خویانی لی ئه دزنه وه . ئه م چینه له به ر ئه وه ی خویان به تیوریه کی شورش گیرانه نابه ستنه وه . بویه له ته نگ بینی و رارایی خویانه وه مه سه له ی میللی هه لئه سه نگینن و نه خوشیه کانی ده مارگیری و نه ته وایه تی و لیك دانه وه ی بی بناغه و دور له واقیع له ده رونیاندا ئه ژی .

ئه م چینه له نیوان به لای چه پ دا رویشتن و ته طرف کردن داو هه ندی جار به لای راستدا شکاندن و هه ندی جار هه لچون و حه ماسه تتداو هه ندی جار دامرکاندنه وه و ترسنوکیدا دین و ده چن و هه میشه خولیاو شه یدای خه یالات و توباویه تن .

ئه م چینه له م جوره ولاتانه دا ژماره یه کی زوری دانیشتوان پیك ئه هینن و ده و رو

---

(١) لینین : الثورة الاشتراکیة وحق الامم فی تقریر مصیرها ص٤٢

تاٹیریکی گەورەیان هەیە و هەزاران خوێندەوار و روشەن بیریان لە ناودا هەلئەکەوێت . حیزبە وردە بورجوازیەکان بە هوی کەم کەشە کردنی سەرمایە داری و کەمی بروليتارياوە .. لە ژیر دروشمی جوراو جور بە تایبەتی دروشمی نەتەوایەتی و وتەی عاطفی یانە و رستەی نەخشین و باش دا ریژراودا . ئەتوانن ژمارەیەکی یەکجار زور لە دەوری خویان کوبکەنەوە و سەر لە کریکارانیش بشیوینن و بە دوای خویاندا بیان کیشن و هەندی جار دروشمەکانی کریکاران و ناوی مارکسیزمیش بەرز بکەنەوە و بە مەسەرپوشیکی رەشیش بە چاوی کریکاران و روشەنبیرە شورش گیرەکاندا . دابدەنەوە و فیری لاری روشتنیان بکەن و کاریکی وایان پی بکەن نەبەرزین و بەدرەنگ بکەونەوە سەر ریگای راست و دروستەکەی خویان .

بویە هەر بوچون و لیکدانەوەیەکی بورژواو وردە بورژوا کان نەك هەر ناراست و نادروستە بەلکو لە ناوەروك دا دژی بزوتنەوەیەکا و دژی کریکاران و دژی ئومەم یەتا . بویە ئەبی نە هیلدری سەرکردایەتی بزوتنەوەیەك و چارە سەرکردنی کیشەیەکی وا بخریتە دەستەم چینە و بەدوای سیاسەتەکانی ئەوان بکەون .

بەلام بوچونو لیکدانەوەی پرولیتاریا (حیزبی پرولیتاریا) لە سەر مەسەلەی میللی سیاسەتیکە لە سەر ئەساسی علم و واقع و ریبازی مارکسیزم — لینینیزمەوە هەلهینجراوە و لە خزمەتی ئەوکەلەیەو کریکارانی ئەو کەلەو مروفایەتیدایە .

حیزبی پرولیتاریا دژی هەمو جورە ئیمتیازیکە و هەمو میللەتان و گەلانی دنیا بی جیاوازی لە یەکتری تەماشا ئەکات .

حیزبی پرولیتاریا بی چەندو چون پشتیوانی لە مافی چارەنوس بەمافی دروست کردنی دەولەتیشەوە ئەکات .

حیزبی پرولیتاریا خەباتلە پیناوی دامەزراندنی سوسیالیزم و کومەلی کومونیزم دەکات و یەکیەتی خەبات و تیکوشان لەگەل هەمو پرولیتاریای دنیا ئەکاتو یەکیەتی خەبات و

تیکوشان لە ناو چوار چیوەی کیان و سنوریکی دیار کراودا لەگەل میللەتی سەردەستدا لە پیناوی دیموکراتیەت و سوسیالیزم دا ئەکات .

پرولیتاریای میللەتی بن دەست ئیمتیاز بو میللەتەکی خوی ناکات و فەضلی یەکیەتی خەبات و تیکوشانی لەگەل پرولیتاریای میللەتی سەردەست دا ئەداتبو سەر بورجوازی نەتەوەکەی خویدا ((ئەی کریکارەی کە یەکیەتی سیاسی لەگەل بورجوازی

(له نه ته وه که یدا) ده خاته سه رو یه کیه تی ره های (مطلق) بزولیتاریای همو نه ته وه کان . ئه وه دژی به رژه وه ندی یه کانی خوی ره فتار ده کات و دژی به رژه وه ندی یه کانی خوی ره فتار ده کات و دژی به رژه وه ندیه کانی سوسیالیزم و به رژه وه ندیه کانی دیموکراتیه تـه))*.

مارکسیسته کانی کوردوستان ئه بیتله روانگه ی چینی کریکارو بیر و باوه ره که یه وه ته ماشای مه سه له ی میللـی و کیشه کانی بکه ن . خویان له حه ماسی ناسیونالیستانه به دور خه ن . چونکه ته نها حه ملس و دلسوزی و وره به رزی و خوشه ویستی کورد و کوردوستان به س نیه بو ئه وه ی بزوتنه وه یه ک بگاته ئامانجه کانی . حیزبه ورده بورژواکان هه مان هه ست و هه مان ئیندفاعیان هه بوه . به لام له به ر ئه وه ی تیوریکی شورشگیرانه یان نه کردوبوه سه رچاوه ی هه مو شیکرد نه وه و بوچون و هه لسه نگاندنیك . له به ر ئه وه ی به رنامه یه کی شورشگیرانه ی گونجاویان له هه ناوی نظریه وه هه ل نه هینجابو . بویه هه ر ئه بو له ناو داوی تاکره وی نه ته وایه تیدا بین و بچن و ئه نا چاریش بکه نه وه ناو داوی ئیمپریالیزم و کونه به رستانی ناوچه که وه له ئه نجامدا هه م بزوتنه وه یه ك توشی گلان و هه لنگوتن بکه ن و هه م له نرخیشی که م بکه نه وه .

ئه گه ر ته نانه ت (ته نها) له روانگه ی نه ته وایه تیشه وه ته ماشای بزوتنه وه ی گه لی کوردوستان و دوا روزی بکریت . هه ر ئه بی ریگایه ك بگیریته به ر که له گه ل واقعیدا بگونجیت و سه رچاوه که ی حه ماسه تی ورده بورجوازی و خویه ستنه وه به چه ند گلیشه یه کی رازاوه وه نه بیت .

دیاره مارکسیسته کان له روانگه ی چینی کریکارو خه باتی چینی کریکار و باشه روژی چینی کریکاره وه ئه روانیته ئه و بزوتنه وه یه و چاره سه ریش بو مه سه له ی نه ته وایه تی گه لیك ئه دوزیته وه .

مارکسیسته کانی کوردوستان ئه بی چاره سه ری راست و دروست بو هه ر کیشه یه ك پیشیان بدوزیته وه و له م بارو زه رفه ی کوردوستانه وه خه باتی خویان له چه ندین قوله وه بو پیشه وه به رن و هه مو ریگای وشیوه یه کی تیکوشان له پیناوی چاره سه رکردنی

---

*) لینین . موضوعات عن المسأله القومیه

هەمو کێشەکان بگرنە بەرو خەباتی خۆیان دیاری بکەن و قورسایی تێکۆشانیان بەتایبەتی لە دو بواری ئەساسیدا بەکار بهێنن و ببخەنە خزمەت ئەو دو جۆرە خەباتەوە:

یەکەم: خەباتی دیموکراتیانەی گەلی کوردستان لەگەڵ ئەو گەلانەی کە سنوری دەولەتێکدا کۆبونەتەوە. یانی نەك هەر خەباتی پرولیتاریای کوردستان بەڵکو خەباتی جوتیاران و وردە بورجوازی شارەکانی کوردستان شان بەشانی پرولیتاریاو جوتیاران و وردە بورجوازی هەمو شارەکانی تر لەم قوناغەدا دژی ئەو رژێمەی کە ئامادە نیە مافە دیموکراتیەکان. بە مافی نەتەوایەتیشەوە بسەلمێنێت.. تەحالفی ئەو چینانە لەم قوناغەدا بو هێنانەدی رژێمێکی دیموکراتی خەباتێکی سەخت و دژوار و پر پێچوپەنایە ولەماوەیەکی کەم و کورتدا نایەتەکایەوە و حەوسەلەی شورشگێرانەی ئەوێ.

مارکسیستەکانی کوردستان بوئەم قوناغەو بوئەم شێوەی خەباتە ئەبێ بەرنامەی خۆیان هەبێ کە لەگەڵ بڕینی ئەم قوناغەدا بگونجێ و یەکێتی خەباتلەگەڵ پرولیتاریای میللەتی سەردەستدا بکەن ... رودا وەتالەکانی ژیان کە بەسەر گەلیکدا هاتووە و ئەو چەوساندنەوەی کە لەلایەن بورجوازیەکانی میللەتی سەردەستەوە توشی هاتوە. کارێکی وا تێ ناکات عەرەب و تورك و فارس و ئازەر بەدوژمنی خۆی بزانێ و هەر ئەو تالاو چێستنە توشی حەقدو تورەیی بکات و کارێکی وای تێبکات بەرچاوی تریك بێت و مێشکی تەنگ بێتەوە و هەر ئەمەش کاربکاتە سەر بوچون لێکدانەوەکانی.

ئەگەر نامیلکە کە پولونیا بەنمونە بوخەلکی کوردستان هەهێنێتەوە. کەواتە ئێمەش ئەبێ وەکو مارکسیستەکانی پولونیا خەباتی دیموکراتیانەی خومان بە خەباتی ئەو گەلانەی لەگەلیاندا ئەژین ببەستینەوە. بروامان بەوە هەبێتکە کوردستانی خاوەن مافی چارەنوس لەرێگای هێنانەدی رژێمێکی دیموکراتی یەوە قابلی هاتنەدی یەو مافی چارەنوسیش هەلناوەشێتەوە (وەکو لە نامیلکەکەدا هاتوە) چونکە مافی بڕیاردانی چارەنوس جیابونەوەش و دروست کردنی دەولەتیش ئەگرێتەوە.

لە هەمان کاتدا رژێمی دیموکراتی بنەمای ئابوری خوی هەیەو سەرخانیشلەگەڵ ئەودا بوپێشەوە ئەچێ و پێ ئەنێتە قوناغێکی ترەوە کە قوناغی سوسیالستە.

راستە مافی چارەنوسی لەبەشەکانی کوردستان مانای مافی چارەنوس نیسە بوبەشەکانی تر. بەلام هێنانەدی ئەو مافە لەبەشێکدا قازانجێکی گەورە بە بەشەکانی تری

کوردوستان ئەگەیەنی و پشت و پەنایەکی گەورەشە بویان . ئەمە جگە لـــەوەی خەباتی دیموکراتی یانی بەشەکانی ترلەگەڵ ئەوگەلانەدا ناوەستی و بوبیشـــەوە ئەرِوات و ئەوانیش ئەم قوناغـــە ئەبرن و ئەچنە قوناغیکی ترەوە . جگەلـــەوە مارکسیستـــەکان مەسەلەی نەتەوایەتی ناکـــەن بەناوەروکی کـــارکـــردن .

چونکە دەزانن مەسەلەی نەتەوایەتی بە نـیسبـەت مەسەلەی چینایەتی یـــەوە روالـــەت (شکـــل) یـــەک نـــاوەروک .

وەنەبی لەم نامیلکەیەدا ئەوراستیـــە رون نەکرابیتەوە . کە چەوساندنەوەی نەتەوایەتی لە ناوەروکدا چەوساندنەوەی چینایەتی یە . . . بەلام ئەوەی نامیلکە ئاوەژوی کردوتەوە . ئەو حەقیقەتە دیالیکتکی یە کە دەلی هەمیشـــە ناوەروک گرنگ ترە و ئەو دەوری ئەساسی لە گورانـــدا دەبینـــی . نەک روالەت (شکـــل) . کەچی پیچـــەوانەی ئەم حەقیقەتە عیلمـــی یە .

واتە نوسـی کە چەوساندنەوەی نەتەوایەتی (روالـــەت) قورس ترو سەخت تـــرو کاریگەر ترە . لە چەوساندنـــەوەی چینایەتی (کـــە ناوەروکـــە) .

راستـــە ناوەروک و روالەت . لە پەیوەندیەکـــی دیالیکتیکـــی قول دان . واتـــە وحـــدە و صـــراع ـــ دان . و هەرکامیکیـــان کاردەکاتـــە سەر ئەوی تر . بـــەلام هەمیشـــە ناوەروک دەوری بنچینەیی دەبینی . بەلام ئەمە نکولی کردن نیـــە لەوەی کە روالەتیش بە دەوری خوی کار دەکاتە سەر ناوەروک . بەلام هەمیشـــە گورانی ناوەروک بنچینەیی یە . بویـــە کاریگەریتی ناوەروک زیاترە . جا چەوساندنەوە بی . یا گوران بی . یان هەر شتیکی تر . کە خەباتی چینایەتی ناوەروک بـــو . دەبی لە سەر ئەساسی ناوەروک سیاسەتی خومان دابریژین و خومان لە روالەتدا نقـــوم نەکەین و هیچ کاتیـــک لە سەر ئەساسی روالەت سیاسەت دا ناریژین . ئەگەر وا بکەین ئەوا سەرتاپای بوچونەکانمان هەلە ئەبی و لە جەوهەریشـــدا دژی بیـــرو رای کریکاران . دژی بەرژەوەندی ئەوان خەبات ئەکـــەین .

ئەبی هەمو مارکسیستیک ئەوەی لا رون بیـــت کە بە لای پرولیتاریاوە چەوساندنەوە چ لە لایەن بورجوازی خومالی و چ لە لایەن بورجوازی میللەتی سەردەستەوە . ئەوا بو پرولیتاریا چون یەکەو هەر چەوسانـــەوەیە بو کە مەسەلەی جیابونەوەش ئەخەینە ناو حساباتمانەوە بی گومان ئەبی بەرژەوەندی و داهاتوی پرولیتاریا بخـــە

ینە پێش چاو و هەموکاتێک بێ شەرت و شروت ئەو جیابونەوە یەشمان بێ باش نەبێ ((ئەوەی کە بەلای ئیمەوە گرنگە . لە پێش هەموشتێکا و لە هەمو شتێکیش زیاتر . لە مەسەلەی سەربەستی نەتەوەکەمان لە بریاردانی چارەنوسیان دا هەروها لە هەمو مەسەلەیەکی تریشدا . مەسەلەی سەربەستی پرولیتاریایە لە بریاردانی چارەنوسی خویدا . لە ناو نەتەوەکان دا))*.

دیارە مەسەلەی میللی کیشەیەکی گەورە و ئالوزە . بەتایبەتی لە کوردوستانێکی پارچە کراودا . بەلام ئالوزی ئەو کیشەیە و (زروفی تایبەتی کوردوستان . خاسیەتی تایبەتی و کیشەی لیک ئالاو پەیوەندی توندو تول ... هتد)) نابێ سەرمان لێ بشێوینی و ریگایەکی ترمان بخاتە بەر . چونکە ریگای دەرباز بون وەک لینین فیرمان ئەکات هەیە و بەرومانا دانەخراوە . کە ئەویش راستی گیانی ئینتەرناسیونالیسی یە و پاراستنی بەرژەوەندیەکانی پرولیتاریایە و سەلماندن و داواکردن و پشتگیری کردن و بەرزکردنەوەی مافی بریاردانی چارەنوسە . لە هەمو کات و زروفیک دا . لە شەرو ئاشتیدا . بێ شەرت و شروت لە لایەن پرولیتاریای میللەتی سەردەستە . هەروها بەستنەوەی خەباتی پرولیتاریای میللەتی بن دەستە بە توند ترین شیوە بە خەباتی پرولیتاریای میللەتی سەردەستەوە .

دوهەم : خەباتی بەشەکانی کوردوستان لەگەل یەکتردا . و خەباتی ریکخراوە مارکسیستەکان لەگەل یەکتردا . ئەمە ریگایەکی تری خەباتەکردنی بەشیکی مارکسیستەکانی کوردوستانە لەگەل یەکتر .

پیویستە لەسەر ریکخراوە مارکسیستەکانی کوردوستان پەیوەندی و هاوکاری و پشتوانی توندو تولی یەکتر بکەن و تەنسیقی هاوبەش لەسەر همو ئاستیک بیک بهینن و زروفی کوردوستان و ناوچەکە و جیهان هەلسەنگینن و هەول بدەن بیرو رای یەکگرتوی لەسەر وەرگیرن .

لە بەرامبەر یەکگرتن و نزیک بونەوەی بورژواو وردە بورژواکانی کوردوستنا نـدا .

---

*) لینین حق الامم فی تقریر مصیره مجلد ٥ ص ١٨٧

هەول بدەن نزیك تر و یەكگرتوتر بن و حەدیك بو لیك دانەوە و بو چون و رەفتاری بورژواكان دابنێن و ریگە یان نەدەن بو بەرژەوەندیەكانی خویان یاری بە چارە نوسی گەلی كوردوستان بكەن و سەر لە جەماوەری گەل تیك بدەن بە ریگای بی ئەنجامدا بیان بەن .

خەلكی كوردوستان سەربەستن لە هەلبژاردنی چارە نوسی خویان داو خەلكی كوردوستان لە سەركەوتنی شوڕشی دیموكراتی دا سەربەستن كە لە چوار چیوەی ئەو دەولەتانە دا بینە دەرەوە و كیانیكی سیاسی بو خویان دروستبكەن و دەولەتی خویان دا مەزرینن . ئەوەی نكولی لەم مافە بو خەلكی كوردوستان بكات سوسیال ـ شوفینیستو سوشیال ـ ئیمبریالیستە . مافە بو خەلكی كوردوستان بسەلمینن و پشتوانی لی بكەن .

لە كاتیكدا كە بزوتنەوەی ئازادی دیموكراتی خەلكی كوردوستان ، بزوتنەوەیەكی زیندووجیگەو ئەهمیەتی تایبەتی خوی هەیە ، و گەشەكردن و بەرەو بیش چونی یا وەستان و لاواز بونی كاریكی گەورە ئەكاتە سەر ، سەرجەم بزوتنەوەی سوسیالیستی جیهانـــدا .

كوردوستانی دابەش كراو بەدەرو جیا نیە لەو هەمو ناكوكیە جوراوجورانەی ناوچەكەو دونیا هەیە ، واتە مەسەلەی گەلیكی بندەست و ماف زەوتكراو و دابەش كراو ،لەگەل سەرجەم بزوتنەوە دیموكراتیەكانی گەلانی تری ناوچەكە دژی دەسەلاتدارە كونەپەرستان و ییمبریالیزم لە پەیوەندیەكی دیالەكتیكی دان و پیكەوە یەك و گری دراون و یەك كار ئەكاتە سەر ئەوەی تر . بویە بەهوی ئەو رودا وە میژویانەی و هەل و مەرجە تایبەتیانەی كوردوستان كە هەندی جار زور كاریگەرن و رەنگە دەوریكی مەزن لە ناو ئەو ناكوكیانەدا وازی بكەن ؛ بویە گورانی نەخشەی ناوچەكە و ئینحطافاتی میژویی و ریز كردنەوە یا جیگوركی ی سەر لە نوێی ناكوكیەكان بە شیوەیەكی تر ،

واریدە و ئەو كاتە بزوتنەوەی گەلی كوردوستان قالبیكی بەخویەوە بگریت و بزوتنەوەیەكی دیموكراتیانەی شورشگیر سەرتاسەری كوردوستان بگریتەوە و كوردوستانیكی ئازادو یەكگرتو بیتە كایەوە و ئەمەش كاریكاتە سەر هەموو بزوتنەوەی دیموكراتیانەی ناوچەكە و قازانج و بەرژەوەندی بزوتنەوەی سوسیالست لە جیهاندا .

لەم حالەتەدا پیویستە لەسەر ماركسیستەكان نەهیلن جلەوی ئەو بزوتنەوەیە بكەویتە دەستبورژواكان ولە بەرامبەر یەكگرتن و ریكخستنی ئەوانەدا یەك بگرن و بە

توندو تولیش خویان ریک بخەن . لەم حالەتەشدا لەسەر مارکسیستەکانی میللەتی سەردەست پیویستە پشتوانی لەو بزوتنەوەیە بکەن و یارمەتی و کومەکی پی بکەن و ئالای هەلگری ئەو مافەرەوایە بن .

ئەبی مارکسیستەکانی کوردوستانیش ئەو بزوتنەوەیە بەو ئاقارەدا بەرن کە بەرژەوەندیەکانی کریکاران و رەنجدەرانی کوردوستان مسوگەر ئەکات.
کەواتە بەپی ی ئەو هەل و مەرجە تایبەتی یەی کوردوستان و بزوتنەوەکەی ئەبی بەرنامەو کاری داهاتومان بەرونی دیاری بکەین و نەکەوینە هەنگەشەلی و لەسەر یەک قاچ بروین و بەمەش ریگای خەباتمان گیرولار بکەین و سەریش لەخومان و بزوتنەوەکە بشیوینین .

بەلام بەداخەوە ئامیلکەکە بوچونەکانی وای کردوە و بوئەومان ئەبات کە لەسەر یەک قاچ بروین و تەنها یەک لا ببینین و لە راستی یەکان دورکەوینەوە .

بەلام مارکسیستەکان خویان بەواقیع و راستی یەکانەوە و ئەوانەی هاوتای عیلم و لوجیکەو دورلە خەیال و طوباویەتە ئەبەستنەوەو بەرنامەی خویان لەسەر ئتی (محدد) دیاریئەکەن و خوشیان بوهەمو گورانکاری یەکانی دیتە پیشی ئامادەئەکەن و نابنە پاشکوی روداوەکان .

لەکوتاییدا هیوادارم خوینەر بەچاویکی دلسوزانەو مەوزوعیانەوەسەیری ئەم مەسەلە گرنگە بکات و ئەم چەند دیرەی منیش هەر لەخانەی خزمەتکردن و دلسوزی بە مارکسیزم – لینینیزم و بزوتنەوەی ئازادی و دیموکراتی یانەی خەلکی کودوستاندا دابنیت .

٥/ ٢ / ١٩٨٢

سالار

((لە ناو زور گەلاندا جورە هەستیکی دوو دلی و هەتا دوژمنایەتی هەیە ؛ بەرابەر بەگەلانی تر . ئەمەش بەهوی پروپاگەندەو کاری ئیمپریالیزم و کونە پەرستانەوە ، کە ئەیانەویت زنجیرەی خەباتی یەکپارچەی گەلان بپسینن وبەرەی تیکوشانی بتەویان بی هیز بکەن .

رەنگە بزانن کە لەناو کوردیشدا ئەم جورە هەست وباوەرە دوژمنانە هەن)) .

" ئارام "

خستنە سەر ئینتەرنێت: چالاک
chalakmuhamad@gmail.com
هەولنامەی کتێب

K.T.L
p.o.Box.1932 · Chulavista · California · 92012 · U · S · A ·

ئه م نوسراوه له لایه ن :

ده ستگای ریکخستنی ده ره وه (کومه له)

له چاپ دراوه ته وه و بلاو کراوه ته وه .

هەواڵنامەی کتێب

تکایه یارمه تیت بنیره بو :

L.S.O
Postgirot 489 34 65-7
SWEDEN